

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ**

**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВА**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)**

Виконала: студентка VI курсу, групи 672
заочної форми навчання
спеціальність 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»
Пильнюк Дарія Олександрівна_____

Керівник:
доцент кафедри фінансів і кредиту
Марусяк Наталія Леонідівна _____

До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № ____ від _____ 2023 р.
Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ проф. Нікіфоров П.О.

Анотація

У дипломній роботі розкрито теоретичні основи управління фінансовою стійкістю підприємства. Розглянуто сутність фінансової стійкості підприємства. Охарактеризовано механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. Здійснено оцінку ефективності управління фінансовою стійкістю ПП «Байпас» визначено тип фінансової стійкості та вплив фінансової результативності на фінансову стійкість приватного підприємства. Запропоновано напрями та концепцію удосконалення процесу управління фінансовою стійкістю приватного підприємства.

Ключові слова: фінансова стійкість, фінансовий стан, власний капітал, позиковий капітал, ліквідність, рентабельність, платоспроможність, тип фінансової стійкості

Summary

The thesis reveals the theoretical foundations of managing the financial stability of the enterprise. The essence of the financial stability of the enterprise is considered. The mechanism of managing the financial stability of the enterprise is characterized. An assessment of the effectiveness of the management of the financial stability of PE "Bypass" was carried out, the type of financial stability and the influence of financial performance on the financial stability of a private enterprise were determined. Directions and a concept for improving the process of managing the financial stability of a private enterprise are proposed.

Key words: financial stability, financial condition, equity, loan capital, liquidity, profitability, solvency, type of financial stability

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Пильнюк Д.О.

	2
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Сутність поняття «фінансова стійкість підприємства»	7
1.2. Політика управління фінансовою стійкістю підприємства	12
1.3. Показники фінансової стійкості підприємства та їх характеристика.....	19
Висновки до першого розділу.....	27
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ НА ПРИВАТНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ «БАЙПАС».....	29
2.1. Фінансові та організаційні аспекти діяльності підприємства	29
2.2. Аналіз фінансової стійкості ПФ «Байпас»	35
2.3. Оцінка впливу фінансового стану організації на фінансову стійкість ПФ «Байпас»	40
Висновки до другого розділу	47
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	49
3.1 Заходи щодо вдосконалення управління фінансовою стійкістю підприємства.....	49
3.2 Формування концепції управління фінансовою стійкістю підприємства .	55
Висновки до третього розділу	61
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Управління фінансовою стійкістю на підприємстві, безсумнівно, є важливим процесом. Фінансова стійкість являє собою можливість в повному обсязі та своєчасно виконувати свої зобов'язання підприємством перед іншими контрагентами, зокрема постачальниками, споживачами, кредиторами, підрядниками, бюджетом. Тобто це здатність організації здійснювати необхідні виплати в грошовому еквіваленті та закривати свої розрахунки.

Фінансова стійкість передбачає достатню забезпеченість для безперебійного функціонування, як конкурентоспроможного суб'єкта господарювання за основними видами діяльності, також фінансову незалежність перед зовнішніми джерелами забезпечення, можливість активно керувати особистими коштами, належним забезпеченням матеріальних оборотних засобів особистими джерелами для погашення. Базою для фінансової стійкості підприємства виступає оптимальне та максимального продуктивне використання та організація оборотних коштів.

Огляд літератури з теми дослідження. Теоретичні засади ефективності та важливості аналізу фінансової стійкості на підприємстві, проблеми та необхідність покращення стійкості досліджувалось в працях наступних вчених: Доненка В.І., Когородської А.О., Жихор О.Б., Бандурка О.М., Антипенко Є.Ю., Б. Пшика, К. Антонова, П. Семікової, Ковальова В.В., Костирко Л.А., Крейніної М.Н., О. А. Матушевської; І. В. Нагорної, Ю.С. Цал-Цалко; А. Б. Алексєєва; О. В. Березіна; Н. М. Григорської; , С. Н. Яковенка та багато інших.

Однак необхідні заходи для покращення фінансової стійкості підприємств, до них слід віднести оптимальне управління дебіторської та кредиторською заборгованістю, пришвидшення оборотності власного капіталу, постійне зростання прибутку та грошового потоку. Важливо сформулювати шляхи покращення структури джерел фінансування, аспектів зростання рентабельності організації.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є дослідження фінансової стійкості обраного підприємства, надання оцінки поточному стану функціонування в розрізі інших суб'єктів господарювання та формування конкретних пропозицій та стратегії задля покращення фінансової стійкості організації.

Згідно з метою дослідження завданнями дипломної роботи магістра є:

- визначити роль, сутність та значення фінансової стійкості приватного підприємства та головних факторів впливу;
- оцінити політику керування фінансовою стійкістю підприємства;
- дослідити базові та додаткові показники фінансової стійкості організації та охарактеризувати їх;
- зобразити економічно-організаційну характеристику підприємства;
- дослідити фінансовий стан підприємства;
- визначити фінансову стійкість підприємства;
- запропонувати заходи щодо покращення фінансової стійкості підприємства;
- визначити основні напрямки та методику підвищення фінансової стійкості всередині організації;
- встановити єдину концепцію подальшого розвитку підприємства за отриманого рівня фінансової стійкості.

Об'єктом дослідження є діяльність ПП «Байпас» за 2018-2022 рр.

Предметом дослідження є процес управління фінансовою стійкістю ПП «Байпас» за 2018-2022 рр.

Методи дослідження. Для здійснення сформованих завдань в процесі дослідження використовувались спеціальні та загальнонаукові методи, а саме: *дедукції та індукції* – для визначення методологічних підходів щодо управління фінансовою стійкістю організації; *теоретичного узагальнення* – з цілю пояснення головних властивостей фінансової стійкості приватного підприємства; *статистичного аналізу* за час дослідження економіко-фінансового положення підприємства та етапу його розвитку; *систематизації* –

з метою підведення підсумків виходячи з аналізу фінансової стійкості суб'єкта господарювання; *логіко-абстрактного* – за період встановлення деталей управління фінансовою стійкістю підприємства. Ряд прийомів та методів економіко-фінансового аналізу базуються на логічних та економічних висновках.

Інформаційною базою дослідження є нормативні та законодавчі акти України, матеріали конференцій, наукові праці визначних вчених у зарубіжних та вітчизняних виданнях, статистична та фінансова звітність досліджуваного приватного підприємства, ресурси, зокрема інформаційні, мережі Internet, що дало змогу визначити положення щодо управління фінансовою стійкістю підприємства.

Деталізувати та конкретизувати розкриття теми дослідження саме з практичної сторони дало можливість застосування інформації з наданих звітів об'єкту дослідження. На основі виконаного аналізу викладено головні проблеми та напрямки удосконалення процесу управління фінансовою стійкістю підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в узагальненні методико-теоретичних умов управління фінансовою стійкістю підприємства та розробці рекомендованої стратегії щодо управління нею в Приватній фірмі «Байпас». Рекомендації, пропозиції та висновки наведені в дипломній роботі закладаються в наступному:

- удосконалено – поняття «фінансова стійкість підприємства», «керування фінансовою стійкістю організації» базуючись на підсумку обґрунтувань визначних зарубіжних та вітчизняних науковців; стратегію розвитку фінансової стійкості на підприємстві;
- набуло подальшого розвитку – здійснено діагностику управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання; наведені практичні поради та методологія задля ефективної організації управління фінансовою стійкістю ПП «Байпас».

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що одержані результати, висновки та рекомендації викладені автором дипломної роботи допоможуть суб'єктам господарювання формувати оптимальну для них, та ефективну систему управління фінансовою стійкістю, що дасть змогу більш системно і якісно проводити планування та завчасно надавати в необхідній кількості ресурси для результативного відтворення процесу функціонування.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загального висновку, переліку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дипломної роботи складається з 66 сторінок тексту, у тому числі 13 таблиць, 4 рисунки та переліку використаної літератури з 60 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність поняття «фінансова стійкість підприємства»

В сьогоденні економічні умови та положення різноманітних підприємств та фірм має складне фінансове становище, вагомі долі прибутку мають інфляційний характер та зміст, також на додачу це не підкріплюється належною платоспроможністю. Така ситуація в економіці потребує від підприємств та фірм покращення та збільшення ефективності виробництва, нових форм та видів господарювання та керування, покращення ініціатив, науково-технічного прогресу, що в висновку має спричинити належний рівень конкурентоспроможності підприємств різних форм та видів. Саме для цього першочерговим є збереження фінансової стійкості на всіх етапах розвитку на високому рівні.

Фінансова стійкість, є показником стабільного стану підприємства за одночасного розвитку всіх його ланок. Фінансова стійкість залежить і від економічного середовища в якому функціонує те чи інше підприємство загалом, так і від його залежності та вразливості від зовнішніх та внутрішніх чинників впливу. В різних наукових джерелах поняття «фінансової стійкості» прирівнюється до таких виразів, як постійність та стабільність.

До прикладу математичний підхід щодо стійкості стверджує, що умови, які мають бути створенні на підприємстві викликають стан рівноваги та утримання її на відповідному рівні. Кібернетичний підхід характеризує фінансову стійкість, як незмінність підходу до деталей управління в процесі розвитку та в процесі зміни його положення.

Слід зазначити, що існують різні думки щодо пояснення та надання визначення поняттю «фінансова стійкість підприємства». Багато вчених вказують, що стійкість - це платоспроможність підприємства, яка може довго тривати та не зазнавати негативних змін. Деякі науковці визначають її, як раціональний склад та структуру активів та пасивів, та їх цільовий напрям.

Наступні вказують, що справа в співставленні ресурсів (власних та позикових) в довгостроковій перспективі та вмінням їх ефективного використання за цільовим призначенням. Тому переглянувши різні думки вчених з підходу до розуміння стійкості, визначено декілька щодо її обґрунтування (табл. 1.1.)

Таблиця 1.1

Обґрунтування визначення «фінансова стійкість підприємства» вченими-науковцями

Науковці	Визначення фінансової стійкості
Матковський С.О	Забезпеченість запасів підприємства сталими джерелами їх формування, гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і поведінки партнерів
Грабовецький Б.Є.	Надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів, довіра кредиторів та інвесторів і рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування
Тютюнник Ю.М	Здатність підприємства функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу активів і пасивів у мінливому економічному середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого рівня ризику
Білик М.Д.	Такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів, стабільної прибутковості та забезпечення процесу розширеного відтворення
Гринів Б.В.	Здатність підприємства здійснювати і розвивати свою діяльність в умовах конкуренції та ринкової нестабільності, зберігаючи задовільну структуру капіталу та динамічну фінансову рівновагу активів і пасивів, що забезпечує нормальну ліквідність, поточну і перспективну платоспроможність
Непочаєнко О.О	Ефективне формування, розподіл і використання фінансових ресурсів підприємства

Існує ряд чинників, які характеризують фінансову стійкість підприємства, а саме;

- фінансова самостійність щодо фінансування від зовнішніх джерел;
- забезпечення безперервності фінансової діяльності;
- вміння вільно керувати коштами;
- можливість оновлення та розширення виробництва шляхом покриття затрат;

- стабільність в співвідношенні доходів та витрат.

Слід приділити належну увагу зовнішнім та внутрішнім факторам впливу, які взаємопов'язані між собою, але їх вплив може бути різноманітним та різноспрямованим на фінансову стійкість фірм та підприємств, одні фактори можуть впливати прямо негативно, як інші прямо позитивно.

Тому тут існує взаємозв'язок, згідно якого негативний фактор може зруйнувати та припинити, чи повністю ліквідувати дію не менш важливого позитивного фактору.

Тому в період свого функціонування будь-яке підприємство чи фірма задля збереження стійкості, має поєднувати та урівнювати внутрішні (власні) сили та зовнішні фактори впливу, щоб мати змогу розвиватись та покращувати загальний стан підприємства.

Таким чином, потрібно виокремити зовнішні та внутрішні чинники, які прямо чи опосередковано несуть вплив на фінансову стійкість.

Головні фактори зазначені на рис. 1.1.

За допомогою оцінки та аналізу фінансової стійкості можливо зазначити рівень незалежності підприємства та зобразити його вміння пристосовуватись до зовнішніх потоків фінансування.

Також, для кращого розуміння аналізу фінансової стійкості слід розглянути функції, які він виконує. Можна виділити наступні функції з точки зору підходів до господарської діяльності, а саме:

- вагомість впливу економічних норм та нормативів на функціонування підприємства чи фірми та становлення конкретних тенденцій розвитку економіки та її етапів;
- пояснення перспектив та поточних планів (вміння будувати прогнози, давати поточну оцінку стану, вказувати на помилки та недоліки функціонування, визначати закономірності);
- проведення контролю та прийняття управлінських рішень задля передчасного виявлення небажаного положення на підприємстві;

- знаходження на базі досвіду та досягнутого рівня нових резервів для посилення потенціалу;
- надання оцінки та виконання поставлених завдань, та використання ймовірних майбутніх ресурсів;

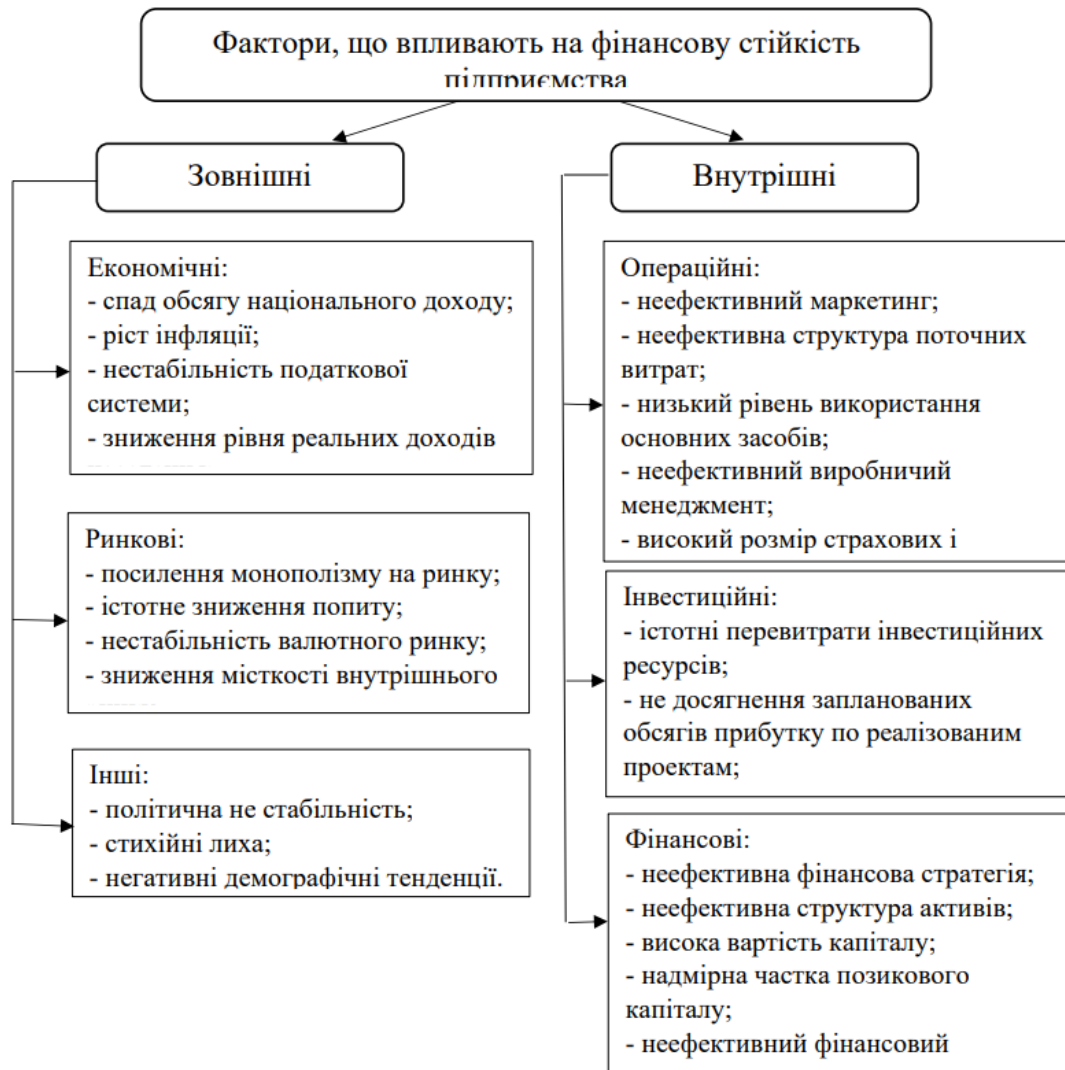

Рис 1.1. Зовнішні та внутрішні фактори впливу

Також, як функції, слід розглянути вимоги (принципи), що мають обов'язково бути в процесі організації підприємства та при проведенні аналізу фінансової стійкості, так і при використанні досягнутих результатів.

Серед таких вимог необхідно виокремити:

1. Аналіз, базою якого є науковий підхід;
2. Врахування особливостей регіону, де працює підприємство (національність);

3. Необхідність поєднувати всі ланки функціонування, задля визначення поточного фінансового положення та створювати умови для покращення роботи (системний підхід);
4. Точність та конкретність (аналіз має бути заснований на правдивій та точній інформації, яка повинна підтверджуватись даними та джерелами, а також рекомендації та в кінцевому результаті висновки повинні підкріплюватись чіткими математичними розрахунками);
5. Дієвість та оперативність (швидко реагувати за допомогою аналізу на зміни, вчасно виявляти недоліки та попереджувати їх виникнення в подальшому);
6. Демократизм(надання можливості співробітникам брати участь в підвищенні ефективності задля покращення фінансових даних).

Головними джерелами інформації щодо розуміння сутті фінансового стану та фінансової стійкості є фінансова звітність, тобто поєднанні різних форм звіту, що базуються на обліку для викладу необхідної інформації користувачам про поточний стан на підприємстві, щоб була можливість на основі звітності формувати ділові рішення щодо функціонування в майбутньому.

Щоб оцінити загальний фінансовий стан на підприємстві, його стабільність та стійкість треба поєднати між собою результати комерційної, фінансової та виробничої сфер. Виходячи з цього успішний фінансовий стан можливий лише тоді, коли результати комерційної та виробничої сфер позитивні. Та з іншої сторони, скорочення платоспроможності та погіршення стану підприємства, зменшення прибутку та суми виручки відбувається саме через спад величини продажів та звичайно виробництва. Тому, незалежне, стійке до впливу фінансове положення є результатом розумного керування всіма деталями, ланками та факторами, які становлять собою результат фінансово-господарського функціонування фірми.

Постійне стійке фінансове положення чинить ствердний вплив на здійснення планів щодо виробництва, пошуку, забезпеченості потрібними ресурсами та резервами. Таким чином, фінансова діяльність має спрямовуватись, як елемент

господарської діяльності, на планові надходження та використанні коштів, вірних розрахунків, співставленні власного та позикового капіталу в належній пропорції для продуктивного використання.

Встановлення вірних рамок (меж) для фінансової стійкості є дуже важливою економічною проблемою в поточних умовах діяльності, тому що надлишкова стійкість може обмежувати розвиток, формувати зайві запаси та ресурси додаючи витрат підприємству, а безпосередня стійкість спричинить неможливість розвитку та розширення через неплатоспроможність.

Тому, як висновок, фінансова стійкість виступає однією з найважливіших характеристик економіко-фінансового стану підприємства в ринкових умовах функціонування. Підприємство, яке є фінансово стійким має першість на ринку серед однієї категорії підприємств, за допомогою можливостей залучень нових ресурсів, інвестицій, підборі широкого кола співробітників, виборі постачальників, отриманні кредитних коштів.

1.2 Політика управління фінансовою стійкістю підприємства

Згідно з значення фінансової стійкості, як основного елемента стійкості підприємства загалом, вона є об'єктом фінансово-господарського управління, яка забезпечує пропорційність отримання ресурсів, поетапного розвитку при одночасному збереженні платоспроможності та кредитоспроможності при ймовірному рівні ризику. Слід зазначити, що управління фінансової стійкості це є сукупністю методів та принципів одночасного та постійного зросту доходу та прибутку, дотримання належного рівня платоспроможності, та отримання в результаті рівноваги на фінансовому рівні.

«Політика управління фінансовою стійкістю – це сукупність дій управлінського персоналу підприємства, яка полягає у забезпеченні стійкості фінансового стану підприємства у довгостроковій перспективі за рахунок високої частки власного капіталу у загальній сумі джерел фінансових ресурсів підприємства.

Управління фінансовою стійкістю підприємства орієнтоване сьогодні переважно на розв'язання короткострокових проблем. У цих умовах поширеними є зміни завдань, пріоритетів діяльності, рішень, наслідком чого є недосконалість структури показників фінансової стійкості, зниження її рівня. Тому на підприємстві має здійснюватися стратегічне управління фінансовою стійкістю» [1].

Стратегічний процес управління фінансовою стійкістю є сукупністю економіко-технічних принципів, які співпадають та ефективно функціонують з особливостями та умовами на кожному етапі розвитку.

Доречно буде виділити наступні принципи стратегічного управління стійкістю, беручи до уваги можливості та загрози того чи іншого підприємства в ринкових умовах функціонування. Вони загалом розподіляються на загальні та специфічні.

До загальних принципів слід віднести:

- гнучкість процесу;
- комплексний підхід до процесу формування рішень;
- системність та оптимальність, щодо вибору варіанту, який буде економічно вигіднішим серед інших пропонованих ;
- узгодженість планів за принципом взаємності та координації на даній основі цільового використання ресурсів;
- встановлення напрямків та шляхів спрямування коштів, які будуть першочерговими на підприємстві.

До специфічних належать:

- орієнтація на довготривалі цілі розвитку (стратегічні цілі);
- дотримання допустимого рівня фінансового ризику;
- об'єднання з загальною системою керування підприємством;
- накопичення та постійне зростання грошових потоків;
- орієнтованість на соціальний аспект вкладення грошових коштів для цілей економічного зростання;

- динамізм в управлінні стійкістю.

З розумінням суті та принципів можна переходити до стратегічних цілей управління фінансовою стійкістю, які формуються на їх основі, та є не менш вагомими елементами. Стратегічні цілі полягають в зміцненні положення підприємства в певній сфері діяльності, підвищенні чи збереженні наявних позицій по відношенню до конкурентів.

До головних стратегічних цілей слід віднести:

- баланс між витратами та доходами (підтримка достатнього рівня прибутковості, організація спрямування капіталу, позитивна структура грошових коштів);
- баланс між пасивами та активами (достатність капіталу, збільшення обсягів товарного обороту, належна витрата місткості та контроль за нею);
- баланс грошових потоків (достатність самофінансування та кредитоспроможності, платоспроможність підприємства та скорочення дебіторської заборгованості).

Доцільно додати, що важливим фактором успішного управління фінансовою стійкістю є правильний вибір основної мети, за допомогою такого вибору можливо достовірно визначити концепцію подальшого розвитку, головні шляхи покращення ділової активності, також він є ціллю (орієнтиром) в період ринкової трансформації.

Слід розглянути різні погляди вчених щодо питання мети управління стійкістю, зображено в таблиці 1.2.

Таким чином, основною метою є досягнення стабільності діяльності і підприємницького розвитку в межах довгострокового росту з врахуванням рівня ризику та досягненням фінансової безпеки. Тому можна виділити ті елементи, за допомогою яких можна досягнути високого рівня фін. стійкості в період діяльності підприємства, тобто забезпечення ліквідності та кредитоспроможності, гнучка та оптимальна структура капіталу та активів, баланс в грошових потоках, забезпечення платоспроможності, постійне переважання статей доходів над статтями витрат.

Таблиця 1.2

Думка вчених щодо головного завдання управління фінансовою стійкістю

Науковці	Основна мета
А.Е. Воронкова, Г.В. Козаченко, В.Ю. Медяник	Головною метою механізму управління фінансовою стійкістю підприємства вважають забезпечення створення ефективної системи взаємодії, яка, з одного боку, не має збиткових зв'язків, що уповільнюють роботу підприємства, а з іншого – включають всі ті зв'язки, відсутність яких призвела б до порушення заданих параметрів.
Д.В. Шиян, Н.І. Строченко, О.В. Єфімова, О.С. Стоянова	Головним завданням управління фінансовою стійкістю підприємства вважають забезпечення оптимальної структури його активів, що дасть змогу забезпечити платоспроможність підприємства та, як результат, його фінансову стійкість.
А.О. Вехорєва, Л.Т. Гілярівська	Метою управління фінансовою стійкістю підприємства є підтримка його фінансової рівноваги, уникнення ризиків для інвесторів і кредиторів та оцінка його заборгованості.

Таким чином, основною метою є досягнення стабільності діяльності і підприємницького розвитку в межах довгострокового росту з врахуванням рівня ризику та досягненням фінансової безпеки. Тому можна виділити ті елементи, за допомогою яких можна досягнути високого рівня фін. стійкості в період діяльності підприємства, тобто забезпечення ліквідності та кредитоспроможності, гнучка та оптимальна структура капіталу та активів, баланс в грошових потоках, забезпечення платоспроможності, постійне переважання статей доходів над статтями витрат.

Найкраще з можливих варіантів розміщення фінансів (капіталу) є основною проблемою ефективного та продуктивного управління стійкістю. Для того, щоб результати фінансово-виробничої діяльності були припустимими та позитивним залежать - виділення коштів та їх кількість, що спрямовується в подальший розвиток та загальну фінансову стійкість фірми.

В даних умовах функціонування важливим елементом також є співвідношення власних та позикових коштів (зобов'язань), яке напряду чинить вплив на загальний фінансовий стан підприємства та його перспектив. Тому що, підприємство в якому частка власних коштів переважає над зобов'язаннями є автоматично фінансово стійкішим та здатним активно розраховуватись зі своїми

зобов'язаннями, бо фінансується за рахунок своїх коштів. Але і тут можна зіткнутись з проблемами та перешкодами, що змінюють шлях до успіху досягнення стратегічних цілей, такими як обмеженість в кількості використання коштів та їх цільового спрямування, додаткових витрат на виплату дивідендів осіб, які інвестують в підприємство.

Додатковими зусиллями для досягнення результату є змога залучення позикового капіталу, що дещо виправить загальний фінансовий стан. Але належну увагу треба приділити їх використанню, бо можливий зворотній ефект результативності, якщо до прикладу значні обсяги плати за користування цими коштами, заморожування в довготривалій термін оборотних коштів, що в висновку знизить платоспроможність загалом та підприємство може опинитись на межі банкрутства.

Ще однією важливою деталлю співвідношення власних та позикових коштів є ціль учасників в загальному капіталі (майні) підприємства. Одні за ціль мають нарощення вартості власного капіталу, наступні зростити зобов'язання довгострокового характеру через отримання кредитів.

Тому підсумувавши, фінансово стійким є те підприємство, яке за свої власні кошти покриває ті фінанси, що вкладені в активи, не дозволяє без нагальної потреби нарощувати кредиторську та дебіторську заборгованість, та яке в силах розрахуватись з утвореними зобов'язаннями.

Як показує практика, оптимальне практичне співвідношення власних коштів та зобов'язань фактично неможливо визначити, тому що існує багато факторів впливу, які різним чином можуть діяти на окреме підприємство.

Те чи інше підприємство має підтримувати збалансованість між позиковими та власними коштами, визначати виграшну для нього структуру капіталу. Та в критичній ситуації екстрено прийнятті рішення можуть нести небезпечний зміст, бо великий обсяг виникнувши зобов'язань, в висновку, можуть похитнути платоспроможність та стійкість підприємства. А наслідком вагомого зросту власного капіталу виступає втрата контролю над підприємством його власниками.

Базою фінансової стійкості слугує ефективна організація та спрямування використання оборотних коштів.

«Політика фінансування оборотних активів являє собою частину загальної політики управління його оборотними активами, що полягає в оптимізації обсягу та складу фінансових джерел їх формування з позицій забезпечення ефективного використання власного капіталу та достатнього рівня фінансової стійкості підприємства» [2].

Сутністю управління оборотним капіталом є встановлення правильного рівня та оптимальної структури та складу поточних активів, закріплення структури та величини бази виникнення їх фінансування.

Слід зазначити основні моделі управління оборотним капіталом. Тут виділяють агресивний, консервативний, компромісний (помірний) підхід.

При агресивному підході за рахунок довгострокового позикового та власного капіталу здійснюється інвестування у необоротні активи, але певну невелику їх частину з постійної, а за короткострокові кошти фінансується більша частина постійної і та частина яка є змінною. За даної моделі найбільша проблема виникає у дотриманні поточної фінансової стійкості та поточної платоспроможності. Позитивною стороною в підході є можливість ефективно проводити операційну діяльність з потребою власного капіталу у мінімальному обсязі, тому досягається рентабельність на найбільш ймовірному високому рівні.

Агресивний підхід щодо активів співставляється з підходом до пасивів, та в загальній кількості пасивів більшу частину складають короткострокові кредити. Також на підприємстві за даних умов зростає рівень впливу фінансового важелю. Таким чином видатки (витрати) на підприємстві по сплаті відсотків по отриманим кредитам збільшуються, це в результаті призводить до зниження рентабельності та впливає на втрату ліквідності.

Наступний підхід – консервативний, головна суть його в тому, що за власний рахунок та з зобов'язань довгого терміну дії має фінансуватись постійна частка оборотних активів, також змінна їх частина, та повністю необоротні активи. Інша половина частини змінної оборотних активів має отримувати кошти за рахунок

фінансування методом отримання позикового капіталу (короткострокового). Таким чином, за рахунок використання позикових коштів ,короткотривалих, досягається найвищий рівень стійкості підприємства, але притому зростають витрати особистих коштів на фінансування, в наслідку можливо помітити спад рентабельності.

Компромісний (помірний) підхід передбачає, що за допомогою довгострокового позичкового капіталу та висланих коштів має відбуватись фінансування необоротних активів, а частка оборотних активів (постійна), також увесь обсяг змінної частини цих активів за рахунок короткострокового позичкового капіталу. Даний різновид політики виступає важелем, в результаті дії якого рівень рентабельності користування власних коштів і фінансової стійкості є прийнятним та приблизеним до середньої ринкової норми доходу (прибутку) на капітал.

Щоб правильно керувати фінансовою політикою, слід враховувати всі чинник впливу та ризики, такі як: нестабільність ситуації в країні, як політичної так і економічної, вплив науково-технічного прогресу, глобалізаційними процесами, обмеженні доступу до інформації, посиленні конкуренції на фінансових та товарних ринках.

Також, існує ймовірність виникнення «непередбачуваних ситуацій», що слугує утворенню ризику спаду фінансової стійкості, тому потрібно швидко реагувати на зміни, які відбуваються в зовнішньому середовищі та вміти приймати термінові стратегічні рішення. Виникає потреба контролю за ризиками, які можуть з'явитись від прийнятого рішення та обраної стратегії, та ризиками послаблення фінансової стійкості підприємства.

Визначивши базові ризики стійкості слід оцінити їх, бо керувати можливо лише проаналізованим ризиком. Таким чином, треба одночасно ідентифікувати 2 показники: можливість появи ризику та його обсяги впливу.

Підпунктом керування ризиком, як підсистеми загального стратегічного управління фінансової стійкості в сучасних умовах господарювання

візуалізується в комплексі двох заходів, що стосуються оцінки та управління ризиками ймовірного спаду стійкості на підприємстві.

Даний погляд спричинений комбінованою реакцією: оперативною та довгостроковою в один момент часу відносно стратегічного керування в відповідь на мінливі зовнішні чинники. Оперативна здійснюється в поточному (реальному) часі, а довгострокова реакція прописана в стратегічних завданнях та планах підприємства. У зв'язку з цим підсистема керування ризиком має на увазі управління та контроль, поєднуючи тактичні та оперативні рішення між собою для злагодженого результату дії.

Як висновок, політика керування стійкістю підприємства слугує забезпеченням платоспроможності та стійкості підприємства в довгостроковому періоді, тобто на перспективу, так і в короткостроковий період, базою якого є узгодження пасивів та активів, статей доходів та витрат, негативних та позитивних грошових потоків. Керування зниженням ризику зрушення стійкості є головною умовою загальної фінансовою стійкістю, яка має відбуватись на кожному з етапів функціонування підприємства, через те що виникнення ризику є непередбачуваним процесом, що несе негативний тиск на прибутковість, стійкість підприємства взагалі.

1.3. Показники фінансової стійкості підприємства та їх характеристика

Фінансова стійкість виступає ключовою серед важливих показників фінансового положення конкретного підприємства на ринку. Різноманітні методи та методики оцінки фінансового стану існують в Україні, різні погляди до оцінки фінансового стану поєднуються в загальні системи та слідує утворенню багатьох підходів щодо оцінки та стану стійкості на підприємстві.

Для надання характеристики стійкості в практиці застосовують систему відносних та абсолютних показників. Найчастіше для узагальнення абсолютних показників беруть до уваги різницю між сумами витрат і запасів та сумами

джерел існуючих коштів, чи іншими словами це є джерела формування витрат та запасів, та їх невідповідність чи відповідність.

Тому слід зазначити, що для надання достовірної оцінки стану витрат та запасів застосовують 2 розділ балансу (активу) , а саме статтю «Запаси».

Виділяють три головні показники для надання характеристики джерелам утворення запасів, а саме:

- ВОК (присутність особистих обігових коштів) – розраховується відніманням від резервів та капіталу необоротних активів.

Визначає стан чистого оборотного капіталу, де його зростання відносно попереднього звітного періоду говорить про майбутній ефективний розвиток роботи підприємства. Формулу визначення присутності обігових коштів записують як:

$$\text{ВОК} = \text{КіР} - \text{ПА} = \text{П1} - \text{А1}$$

де КіР – сума капіталу і резервів;

ПА – позаобігові активи;

П1 – перший розділ пасиву балансу;

А1 – перший розділ активу балансу.

- ВД (присутність особистих та довгострокових позичкових джерел формування витрат і запасів) – розраховується за принципом збільшення результату показника, що визначався попередньо на суму пасивів (довгострокових) . Формула розрахунку:

$$\text{ВД} = \text{ВОК} + \text{ДП} = \text{П1} + \text{П3} - \text{А1}$$

де ДП – довгострокові зобов'язання;

П3 – третій розділ пасиву балансу.

- ЗВ (узагальнений обсяг головних джерел утворення витрат і запасів) – розраховується шляхом збільшення значення попереднього показника, додавання до нього позичкових коштів (короткострокових):

$$ЗВ = ВД + КПК$$

де КПК – короткострокові позикові кошти.

За допомогою вище зазначених показників є можливість визначити типи фінансової стійкості підприємства, зокрема абсолютний тип, нормальний, нестійкий та кризовий.

1. Абсолютний тип – для утворення запасів вистачає обігових коштів, таким чином досягається високий рівень платоспроможності.

Але це не є гарантовано ідеальною моделлю, оскільки за неї не залучаються зовнішні потоки коштів для здійснення поточної діяльності, структура управління підприємством не вмiє цього робити чи не бачить в цьому необхідності. За поточних умов на ринку в країні цей тип є дуже рідкісним.

Дана модель пояснюється наступною умовою:

$$З < ВОК + К$$

де К – кредити банківських установ, а також кредиторська заборгованість за товари.

2. Нормальний тип - для утворення запасів окрім особистих коштів додаються позики та кредити довгострокового характеру:

$$З = ВОК + К$$

3. Нестійкий тип – запаси залучаються через отримання короткострокових позик та кредитних коштів на додачу до власних обігових коштів та кредитів довгострокових.

Тут вже порушується платоспроможність, тому рівновагу можливо відновити шляхом поповнення джерел особистих коштів та зростанні власних оборотних коштів.

$$З = \text{ВОК} + \text{К} + \text{ДПФН}$$

де ДПФН – джерела, що послаблюють фінансову напруженість.

Притому нестача фінансової стійкості може бути допустимою, коли:

- готова продукція разом з виробничими запасами рівні підсумку позикових коштів та кредитів (короткострокових), які є учасниками утворення запасів, чи навіть перевищують їх;
- витрати майбутніх періодів та незавершене виробництво рівні обсягу власного капіталу оборотного, чи менші нього;

В даному випадку ймовірно повернення рівноваги через зменшення дебіторської заборгованості, пришвидшення оборотів запасів та звичайно поповненні джерел власних коштів.

4. Кризовий тип – коли для утворення запасів звичайних джерел утворення не є достатньо, підприємство перебуває в стані перед банкрутства.

Це відбувається тому, що грошові кошти, дебіторська заборгованість, короткострокові ЦП не перекривають кредиторської заборгованості та позик:

$$З > \text{ВОК} + \text{К}$$

Фінансова стійкість окреслюється показниками, які визначають дієвість менеджменту, прибутковість підприємства, інвестиційне функціонування, політику дивідендів та ділову активність.

«Відповідно до стандартів фінансової звітності показники, які характеризують фінансову стійкість підприємства, відображають напрямок фінансової діяльності підприємства. За визначенням, це діяльність, яка зумовлює зміни розміру і складу власного і позикового капіталу підприємства»(3).

Загалом застосовують поєднання показників для надання оцінки та здійсненні аналізу фінансової стійкості зі сторони структури джерел підтримки (фінансування).

З цієї точки зору, розрізняють наступні коефіцієнти:

- Кав - Коефіцієнт незалежності (автономії);

$$K_{авт} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Пасиви}} = \frac{ВК}{П}$$

Значення коефіцієнта показує частку власників фірм серед загальних авансових коштів. Чим більшим виступає значення коефіцієнта, тим фінансово стійкішим та платоспроможним є підприємство загалом. Частка власних коштів в загальній кількості ресурсів фінансового походження повинна складати не менш 50%, зокрема $K_{авт}$ більше 0,5.

Якщо значення цього показника дорівнює 50% це свідчить про те, що підприємство за допомогою власних коштів може розрахуватись зі своїми зобов'язаннями, але таке значення є мінімальним.

На додачу до вказаного коефіцієнта, визначають також коефіцієнт концентрації позичкового (залученого) капіталу – загальна сума має відповідати одиниці, чи 100%.

- $K_{фн}$ - Коефіцієнт фінансової залежності;

$$K_{ф.з.} = \frac{\text{Пасиви}}{\text{Власний капітал}} = \frac{П}{ВК}$$

Він є повністю протилежним до $K_{авт}$. Зростання коефіцієнту фінансової залежності є причиною збільшення частки залучених (позикових) коштів у підтримці (фінансуванні) фірми. Значення коефіцієнта, який дорівнює одиниці говорить про відсутність позик у підприємства.

- $K_{м}$ – Коефіцієнт мобільності;

$$K_{моб} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Необоротні активи}} = \frac{ОА}{НА}$$

За дотриманням мінімальної стабільності на підприємстві показник має бути співставленням необоротних та оборотних активів.

- Коефіцієнт маневреності особистого (власного) капіталу;

$$K_{ман} = \frac{\text{Власні обігові кошти}}{\text{Власний капітал}} = \frac{ВОК}{ВК}$$

Коефіцієнт визначає частку особистого капіталу для його застосування щодо підтримання поточної діяльності на підприємстві. Якщо коефіцієнт зростає це вказує на його змогу активно розподіляти своїми коштами (маневрувати), що позитивно описує зміни в фінансовому положенні підприємства загалом.

Нормативне значення показника коливається в межах 0,4-0,6.

- Кзап – Коефіцієнт забезпечення власного оборотного капіталу запасам;

$$\text{Кзап} = \frac{\text{Власні обігові кошти}}{\text{Запаси}} = \frac{\text{ВОК}}{З}$$

Значення показника повинно відповідати вимогам 0,6-0,8.

- Квф – Показник виробничих засобів;

$$\text{Квф} = \frac{\text{Виробничі фонди}}{\text{Активи}} = \frac{\text{ВФ}}{\text{А}}$$

Нормативне значення показника має відповідати більше 50%. Якщо значення показника не відповідає нормативному значенню необхідно додати виробниче майно за допомогою власних чи позикових коштів (довгострокових кредитів).

Коефіцієнти для аналізу фінансової стійкості підприємства, та їх нормативні значення узагальнено в таблиці 1.3

Після визначення загальних показників слід розглянути і спеціальні, які дозволяють відзначити різносторонні тенденції протягом видозмін відокремлених підгруп джерел.

По-перша, коефіцієнт довготермінового отримання позикових коштів. Формула визначення:

$$\text{Кдз} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Довгострокові зобов'язання} + \text{власний капітал}} = \frac{\text{ДЗ}}{\text{ДЗ} + \text{ВК}}$$

Показує у сумі постійних джерел фінансування долю довготермінових позичок. За допомогою нього можливо приблизно встановити долю позикових коштів у процесі інвестування у капітал. Якщо показник зростає, то

підприємство є доволі залежним від зовнішніх інвесторів, що зменшує фінансову стійкість.

Таблиця 1.3

Показники фінансової стійкості підприємства

№	Коефіцієнт	Розрахунок	Значення
1	Коефіцієнт автономії	Власний капітал/пасиви	Не менше 0,5
2	Коефіцієнт фінансової залежності	Пасиви/власний капітал	Не більше 2
3	Коефіцієнт мобільності	Оборотні активи/необоротні активи	0,2-0,5
4	Коефіцієнт маневреності	Власні обігові кошти/власний капітал	0,4-0,6
5	Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	Власні обігові кошти/запаси	0,6-0,8
6	Коефіцієнт виробничих фондів	Виробничі фонди/активи	≥ 0,5

Показник структури довготермінових вкладів. Вказує на частку активів (необоротних), яку фінансують через позичкові кошти, що не перебувають у власності підприємства.

$$K_{сдв} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Необоротні активи}} = \frac{ДЗ}{НА}$$

Показник короткотермінової заборгованості, визначає долю короткотермінових позичок у загальній кількості позичкових джерел фінансування.

$$K_{кз} = \frac{\text{Короткострокові зобов'язання}}{\text{Зобов'язання}} = \frac{Зк}{Зоб}$$

Зазвичай даний показник немає сталого нормативного значення, та досліджувати його слід у динаміці. Якщо зменшується загальний капітал і неможливо підтримувати господарсько-виробничу діяльність, зменшення кількості короткотермінових позичок, в такому випадку зниження коефіцієнта треба розглядати як негативну тенденцію.

Показник кредиторської заборгованості, визначає обсяг кредиторської заборгованості серед загальних (актуальних) зобов'язань на підприємстві. Чим значення показника є меншим, тим підприємство є фінансово стійкішим.

$$K_{крз} = \frac{\text{Кредиторська заборгованість}}{\text{Зобов'язання}} = \frac{КЗ}{Зоб}$$

Показник автономії (незалежності) створення запасів, показує долю оборотного майна в загальному обсязі джерел утворення запасів на підприємстві. Чим більший показник, тим краще та має дорівнювати 1. Це говорить про те, з власних коштів повністю формуються запаси.

$$K_{аз} = \frac{\text{Власні обігові кошти}}{\text{Підсумок основних джерел формування запасів}} = \frac{ВOK}{ВOK + К^Д + К^К}$$

Співставлення кредиторської та дебіторської заборгованості, показник повинен відповідати значенню 1. За такої тенденції можливо в повному обсязі розрахуватись з кредиторами за рахунок коштів отриманих ід дебіторів.

$$K_{дк} = \frac{\text{Дебіторська заборгованість}}{\text{Кредиторська заборгованість}} = \frac{ДЗ}{КЗ}$$

В висновку, треба вказати, що не існує однозначних підпунктів чи критеріїв для даних показників, вони залежать від багатьох чинників, від галузі, ситуації та ринку, положення підприємства серед інших.

Таким чином зазначені вище показники дають змогу зобразити загальну картину щодо поточного рівня фінансової стійкості, як головного показника загального стану.

Висновки до першого розділу

Отже, теоретичною базою фінансової стійкості є її роль, суть та визначення у відношенні до конкретного підприємства, а також головні фактори, які чинять вплив на функціонування організації.

Суть фінансової стійкості забезпечується ефективним утворенням, використанням та розподілом коштів чи фінансових ресурсів. Вона є віддзеркаленням стабільного на постійній основі переважання доходів над видатками (витратами), формує умови для вільного переміщення (маневрування) коштів підприємства та через їх продуктивне застосування допомагає безперервно здійснювати процес виробництва та збуту продукції. Взагальному ринкова стійкість виступає загальним поняттям, яке пояснює стан, за якого фінансові ресурси підприємства та їх рух дає гарантію на довготривалий розвиток з одночасним приростом прибутку та грошового капіталу зі збереження кредитоспроможності та платоспроможності за умов допустимого порогу ризику.

Політика керування фінансовою стійкістю виступає комплексом злагоджених дій та процесів управління, яке здійснюється персоналом організації, що закладається в підтримці стійкості фінансового положення у довгий термін шляхом вагомого обсягу власного капіталу в основній сумі формуючих джерел грошових ресурсів підприємства.

Обґрунтувавши головні показники та критерії встановлення фінансової стійкості підприємства, на мою думку, для досягнення головної мети аналізу треба розраховувати як абсолютні, так і відносні показники, такі як коефіцієнт платоспроможності, стійкості ринкової, ліквідності, що дасть змогу за потреби зробити більш точне аналітичне дослідження.

«Процес вибору конкретного методу дослідження керується тим, що вони проводяться на основі відкритої публічної звітності підприємств і потребують закритих даних внутрішньої звітності» [4].

Також, обов'язково, для дослідження потрібно використовувати базові способи фінансового аналізу організації, а саме- вертикальний, горизонтальний, зрівняльний, та аналіз показників(коефіцієнтів), які зазначені вище. Можливо й проводити інтегральну бальну оцінку, для кінцевого підсумку одержаного рівня фінансової стійкості.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ НА ПРИВАТНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ «БАЙПАС»

2.1. Фінансові та організаційні аспекти діяльності підприємства

Приватну фірму «Байпас» було створено та зареєстровано 02.09.1997 році за адресою м. Чернівці, вулиця Лесина.

Головним видом діяльності підприємства згідно КВЕДУ є роздрібна торгівля паливом. На даний момент підприємство є одним серед найкращих по імпорту палива в Україні.

Вищим керівним органом Підприємства є загальні збори власників (співвласників) Підприємства. Свої повноваження по управлінню Підприємством власники можуть передавати призначеному ними представнику на підставі належним чином оформленої довіреності.

Співвласниками (в подальшому власниками) підприємства є:

Громадянин Румунії ПОП МИХАЙЛО, 71 березня 1986 року народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків - 3148726079. Громадянин Сполучених Штатів Америки ЧІЧОКІ ДАРІУШ, 16 липня 1981 року народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків - 2978226791. В таблиці 2.1 наведені внески власників та розмір їх частки.

Таблиця 2.1

Формування статутного капіталу підприємства «Байпас»

№	П.І.Б. Власників	Сума внеску (грн.)	Розмір частки (%)
1	Поп Михайло	10000,00	50%
2	Чічокі Даріуш	10000,00	50%
Всього		20000,00	100%

Виконавчим органом є Директор Підприємства. У Підприємстві створюється одноособовий виконавчий орган - Директор Підприємства, який здійснює постійне керівництво Підприємством. Директор підзвітний власникам і організує виконання їх рішень. Трудовий колектив Підприємства складається з

Засновників, власників, які беруть участь у справах Підприємства та найманих працівників, які пов'язані трудовими відносинами з підприємством.

На фірмі відображається функціонально-лінійна структура керування. На рисунку 2.1. відображена структура управління ПФ «Байпас».

Склад структури управління:

- генеральний директор, основним завданням якого є формулювання, планування та контроль за діяльністю на підприємстві;
- бухгалтерія - опрацювання та формування достовірної інформації щодо функціонування підприємства на базі майнового стану для подачі бухгалтерської звітності;
- керуючий на АЗС, що забезпечує ефективну роботу на них, сприяє виконанню планів продажу палива, контролює роботу підлеглих операторів;
- відділ продажів, якому підпорядковується менеджер з продажу, що забезпечує успішний збут товарів, обслуговування клієнтів, дослідження ринку.

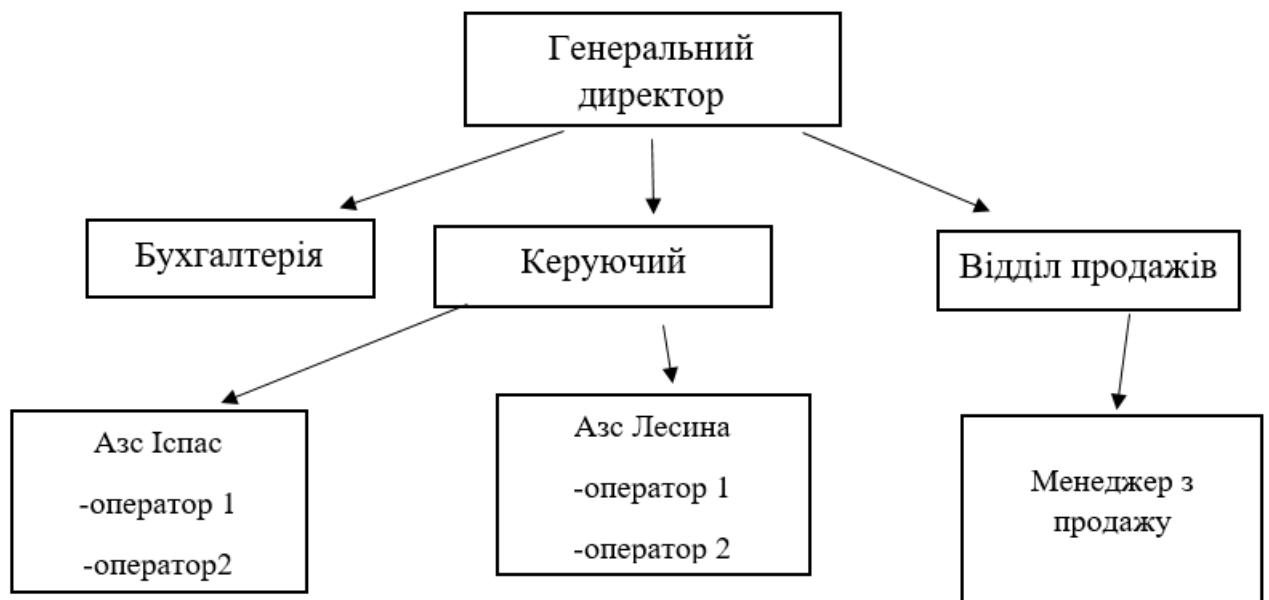

Рисунок 2.1. Структура управління ПФ «Байпас»

Підприємство проводить як бухгалтерський так і оперативний облік за результатами функціонування, що здійснюється згідно національним вимогам та положень бухгалтерського обліку, формує статистичну та фінансову звітність.

Слід зазначити, що звітність повним чином показує точну та достовірну інформацію про стан підприємства.

Організаційна структура є доволі розширеним поняттям, та серед головних показників, що її оцінює є кількість працівників. У таблиці 2.2. зображені дані чисельності персоналу за 2018-2022 роки.

Таблиця 2.2

Кількість працівників ПФ «Байпас» у 2018-2022 рр.

Показник	Роки				
	2018	2019	2020	2021	2022
К-сть працівників	3	8	12	12	12

Згідно таблиці 2.2 за чисельністю працюючих можна сказати, що в 2022 році кількість працівників в порівнянні з попереднім 2021 роком не змінилась, але загалом в порівнянні з першим 2018 роком зросла на 9 працівників, таке зростання має позитивну динаміку.

Для відтворення успішного функціонування підприємства «Байпас» має в розпорядженні обов'язковий необхідний обсяг капіталу. Власні та позикові кошти є джерелами його формування.

В таблиці 2.3 зображено склад капіталу приватного підприємства.

Згідно таблиці, капітал підприємства як позиковий, так і власний зріс в досліджуваному періоді. Відхилення в 2022 в порівнянні з 2018 в складі власного капіталу зросло та 25636,7, тис. грн., а в позиковому капіталі, аж на 137515 тис.грн, таке зростання було здійснене вагомою частиною в 2022 році, в основному за рахунок кредиторської заборгованості.

В відсотковому співвідношенні на 5502,61 % в власному капіталі та 1359,87 % в позиковому.

Таблиця 2.3

Склад капіталу ПФ «Байпас» у 2018-2022 рр.

Показники	На кінець року, тис. грн					Відхилення за 2018 – 2022 рр.	
	2018	2019	2020	2021	2022	тис.грн	%
Власний капітал	465,9	-403,6	-314,6	-1427	26103	25636,7	5502,61
Позиковий капітал	8227,1	4201,4	3131,7	5336,8	120105	111878	1359,87
Всього	8693	3797,8	2817,1	3909,7	146208	137515	1581,90

Для того щоб оцінити загальний капітал, слід детальніше розглянути окремо власний та позиковий капітал. Детальна характеристика власного капіталу зображена в таблиця 2.4

Таблиця 2.4

Тенденція складу власного капіталу ПФ «Байпас» у 2018-2022 рр.

Показники	На кінець року, тис. грн					Відхилення за 2018 – 2022 рр.	
	2018	2019	2020	2021	2022	тис.грн	
Капітал	-	-	-	-	20	-	
Нерозподілений прибуток (Непокритий збиток)	465,9	-403,6	-314,6	-1427,1	26102,6	25636,7	
Неоплачений капітал	-	-	-	-	(20)	-	

Загалом серед джерел формування власного капіталу підприємства єдину та формуючу базу складає непокритий збиток. Який щорічно зростає, та збільшується загальний обсяг капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку, тобто прибутку, який використаний в звітному періоді.

Зменшуватись він може за рахунок виплати дивідендів, для утворення резервного капіталу, для збільшення статутного капіталу. Тобто станом на 2022 рік нерозподілений прибуток залишився на рівні 26102,6 тис. грн, який

залишилась після часткового розподілу, виплати дивідендів підприємством та інших платежів та залишається в користуванні для цілей реінвестування.

Щодо позикового капіталу ПФ «Байпас», його загальний склад відображено в таблиці 2.5. Згідно таблиці, слід сказати, насамперед, що підприємство використовує в своїй діяльності короткострокові кредити банку впродовж всього періоду дослідження окрім 2020 року, загальний приріст з 2018 по 2022 рр. склав 704,8 тис. грн, або 38,75%. Даний кредит видається терміном від декількох днів до одного року, підприємство використовувало в форс-мажорних випадках.

Таблиця 2.5

Тенденція складу позикового капіталу Приватного Підприємства «Байпас» у 2018-2022 рр.

Показники	На кінець року тис. грн.,					Відхилення за 2018-2022 рр.	
	2018	2019	2020	2021	2022	тис. грн	%
Короткострокові кредити банку	295,2	100	-	1000	1000	704,8	38,75
Поточна кредиторська заборгованість за:							
Товари, роботи, послуги	7823,8	408,8	1516,3	1390	102262,3	94438,5	1207,06
Розрахунки з бюджетом	2,2	-	19,5	-	16843,1	16840,9	765495,4
Розрахунки з страхування	1,3	-	-	-	-	-1,3	-
Розрахунки з оплати праці	-	1,3	1,3	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	104,6	3691,3	1594,6	2946,8	-	2842,2	2717,21
Всього	8227,1	4201,4	3131,7	5336,8	12105,4	3878,3	47,14

Поточна кредиторська заборгованість за товари роботи, послуги зростала упродовж років, та найбільше значення мала в 2022 році 102262,3 тис. грн, загальні зміни в відсотковому вираженні між початком на кінцем досліджуваного періоду дорівнює 1207,06 %.

Тенденцію до зростання можна помітити в розрахунках з бюджетом також, в попередніх роках не відображалась, але з'явилась лише в 2022 році вагоміша, яка склала 16843,1 тис. грн.

Протилежну динаміку слід підкреслили в інших поточних зобов'язаннях, які навпаки зникли на кінець 2022 року, хоча були присутні в інших попередніх роках.

Загалом з огляду на позиковий та власний капітал можна дійти висновку, що більший обсяг складає саме позиковий капітал, перевагами цього є широкі можливості залучення коштів, занижена вартість, зростання темпів господарської діяльності, але недоліками виступає саме ризик зменшення фінансової стійкості на підприємстві та високу залежність від змін на ринку.

Також, для дослідження фінансово-організаційної діяльності приватного підприємства «Байпас» слід оцінити основні результати фінансової діяльності. Дані показники зображені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Результати фінансово-господарського функціонування ПФ «Байпас» у 2018-2022рр.

Показники	На кінець року тис. грн.,					Відхилення за 2018-2022 рр.	
	2018	2019	2020	2021	2022	тис. грн	%
Чистий дохід від реалізації продукції	16447,3	19300,6	16689,5	17406,6	1433980,9	1417533,6	8618,6
Собівартість	16077,4	18877,9	15243,4	16284,3	1397903,6	1381826,2	8594,8
Валовий прибуток	369,9	452,7	1446,1	1122,3	36077,3	35707,4	9653,32
Чистий прибуток	72,1	-869,5	89,1	-1112,5	27529,7	25457,6	35308,73

Дослідивши, чистий дохід від реалізації продукції зростав в періоді з 2018 по 2022 рр., та склав відхилення в бік росту на 1417533,6 тис. грн., або 8618,6 % у відносному співвідношенні.

Собівартість реалізованої продукції також має тенденцію до зростання, та максимального значення набула в 2022 році та склала 1397903,6 тис. грн., в період між 2019 – 2021 роках коливалась в спадання, та назад повернулась в збільшення.

Чистий прибуток мав різні значення протягом розглянутого проміжку часу та має динаміку спаду в 2019 року, де склав -869,5 тис. грн, та в 2021 році - 1112,5 тис. грн., але має позитивне значення на кінець 2022 року – 27529,7 тис. грн. В загальному від 2018 року зміна дорівнює 25457,6 тис. грн., або 35308,73 % в відносному значенні.

Загалом дослідивши та представивши результати фінансової діяльності організації, доречно визначити, що підприємство має коливаючі значення за всіма статтями розгляду, але в кінцевому висновку нарощує обсяги, переходить до зростання і чистого доходу від реалізації та чистого прибутку зокрема, що показує позитивну тенденцію.

2.2. Аналіз фінансової стійкості ПФ «Байпас»

Для визначення типу фінансової стійкості використовують абсолютні та відносні показники.

Застосовуючи абсолютні значення власного оборотного капіталу і інших головних джерел створення запасів, порівнюючи ці значення з обсягом матеріальних запасів встановлюють фінансову стійкість підприємства.

В таблиці 2.7 представлено принцип розрахунків показників для встановлення типу фінансової стійкості Приватної фірми «Байпас».

Тип фінансової стійкості Приватної фірми «Байпас» є кризовим протягом дослідження останніх років його функціонування.

Для отримання більш правдивої оцінки щодо фінансової стійкості слід визначити і ряд відносних показників, що характеризують досліджуваний напрям. Фінансова стійкість організації визначається станом залучених та власних засобів і оцінюється згідно системи коефіцієнтів.

Таблиця 2.7

Абсолютні показники фінансової стійкості ПФ «Байпас» за 2018-2022 рр.

Показники	На кінець року тис. грн.,				
	2018	2019	2020	2021	2022
Оборотний капітал	8595,5	3702,2	2454,6	3575,9	145662,6
Поточні зобов'язання	0	4201,4	3131,7	5336,8	120105,4
Власний оборотний капітал	8595,5	-499,2	-677,1	-1760,9	25557,2
Запаси	2922	722,2	1251,2	1757,3	44664,5
Надлишок або нестача власного оборотного капіталу	5673,5	-1221,4	-574,1	-3518,2	-19107,3
Довгострокові та короткострокові кредити банків	295,2	100	0	1000	1000
Надлишок або нестача основних джерел формування запасів	5327,3	-1321,4	574,1	-4518,2	-20107,3
Тип фінансової стійкості	Нормальний	Кризовий	Кризовий	Кризовий	Кризовий

На мою думку, слід визначити основні показники, які найбільше зможуть показати поточну ситуацію зі стійкістю на підприємстві, зображено в таблиці 2.8

Виходячи з розрахунків, зображених в таблиці, можна сформулювати висновки щодо фінансової стійкості на ПФ «Байпас», та загалом можна побачити кризовий стан на підприємстві, та малі значення всіх коефіцієнтів.

Коефіцієнт фінансової автономії (незалежності) протягом досліджуваного періоду не має чіткої тенденції. В загальному, в 2019-2021 роках показник в від'ємних значеннях перебуває, та є несприятливим. В 2022 році склав 0,18, але це не відповідає нормативному значенню та не показує фірму з сильної сторони. Це говорить про те, що частка власного капіталу в майні організації хоч і мала мінімальне зростання, але складала менше половини, так ситуація вказує на залежність організації від залучених(позикових) коштів.

Коефіцієнт фінансової стійкості зріс в досліджуваному періоді, але все рівно не відповідав нормативному значенню більше 1, та склав в

найсприятливішому для підприємства 2022 році 0,22. Це означає, що фірма не в змозі покрити свої зобов'язання за власні кошти. Тому треба вживати підтримуючі заходи для його зростання та створенні позитивних змін до збільшення.

Таблиця 2.8

Відносні показники фінансової стійкості ПФ «Байпас» за період 2018 – 2022 рр.

Показники	На кінець року тис. грн.,					Відхилення (+/-) за 2018-2022 рр.
	2018	2019	2020	2021	2022	
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,05	-0,12	-0,11	-0,37	0,18	0,13
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,05	-0,09	-0,10	-0,27	0,22	0,17
Коефіцієнт фінансової залежності	18,6	-9,40	-8,95	-2,74	5,6	-13
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,01	-0,19	-0,20	-0,22	0,23	0,22
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	0,1	-0,13	-0,28	-0,49	0,18	0,08
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,15	-2,15	-0,28	-0,06	1,05	0,9
Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів	0,04	-0,05	-0,07	-0,08	0,76	0,72
Коефіцієнт ефективності власного капіталу	0,12	-0,14	-0,15	-0,09	0,53	0,41

Коефіцієнт залежності, в 2018 складав 18,6, а в 2022 році- 5,6, значення поліпшилось, але він перебуває на дуже високому рівні залежності.

Для того щоб оцінити ефективність застосування оборотних коштів слід оцінити наступні показники. Для коефіцієнта забезпечення власними оборотними коштами, який вказує на те в якій мірі запаси і витрати підтримуються за допомогою власного оборотного капіталу помітне зростання. Це відображає зменшення залежності організації від позикових джерел, що позитивно може вплинути на загальний фінансовий стан.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу зріс в досліджуваному періоді, в 2018 році складав – 0,15, а в 2022 році- 1,05. Загальна зміна склала 0,9. Що є позитивною динамікою.

Коефіцієнт ефективності застосування фінансових ресурсів в ПФ «Байпас» за даних проміжок часу зріс з 0,04 до 0,76, тобто на 0,72. Дослідивши збільшення цього показника, слід сказати, що в найближчому періоді це вплине на фінансову стійкість, бо підприємство зможе в більшому обсязі покрити свої витрати. Коефіцієнт ефективності власного капіталу також зріс в більшій мірі з 0,12 до 0,53, тобто 0,41 зміна.

Таким чином, дослідивши відносні показники на Приватній фірмі «Байпас», то слід сказати, що всі показники не відповідають нормативним значенням, та навіть не є наближеними до них. Необхідно відмітити, що в 2019-2021 роках підприємство було особливо нестійким, на що вказують від'ємні значення показників. Загалом кожен коефіцієнт вказує на низьку фінансову стійкість підприємства. Але якщо дивитись в розрізі років, то вона дещо змінилась в кращу сторону, тобто є поступове збільшення відносних показників, але загалом організація не є стабільною.

Таблиця 2.9

Значення коефіцієнтів фінансової стійкості ПФ «Байпас» за інтегральним підходом з 2018-2022 рр

Показники	На кінець року тис. грн.,					Відхилення (+/-) за 2018-2022 рр.
	2018	2019	2020	2021	2022	
Коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами (Звок)	3,04	-0,82	-0,54	-0,43	0,59	-2,45
Індекс постійного активу (Кпа)	0,21	-0,23	-1,15	-0,23	0,02	-0,19
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів (Кдп)	0,94	-1,1	-1,2	-1,1	0,82	-0,12
Коефіцієнт накопичення зносу (Кнз)	0,01	0,10	0,8	0,09	0,12	0,11
Коефіцієнт реальної вартості майна (Кра)	1,01	0,02	-	0,08	0,003	-1,007
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	17,6	-10,4	-9,95	-3,73	4,60	-13
Узагальнюючий показник зміни фінансової стійкості	0,23	-0,21	-0,22	-0,3	0,20	-0,03

Також необхідно визначити й інтегральні показники стійкості на підприємстві, для більш ширшого аналізу (табл. 2.9)

Відносно таблиці 2.9, можна зазначити, що інтегральний показник зміни фінансової стійкості за 2018-2022 роки складає від'ємні значення, що вказує на спад фінансової стійкості, але якщо поглянути в динаміці то можна відмітити загалом тенденцію до зростання в наступному році в порівнянні з попереднім.

На додачу на рисунку 2.2 можна побачити з динаміці зміни в показниках за досліджуваний період.

Слід відмітити, що аналіз за коефіцієнтами є складним та формує остаточний висновок про фінансову стійкість доволі плаваючи, бо показники одні зростають, а інші навпаки спадають, тому і загальна ситуація неоднорідна.

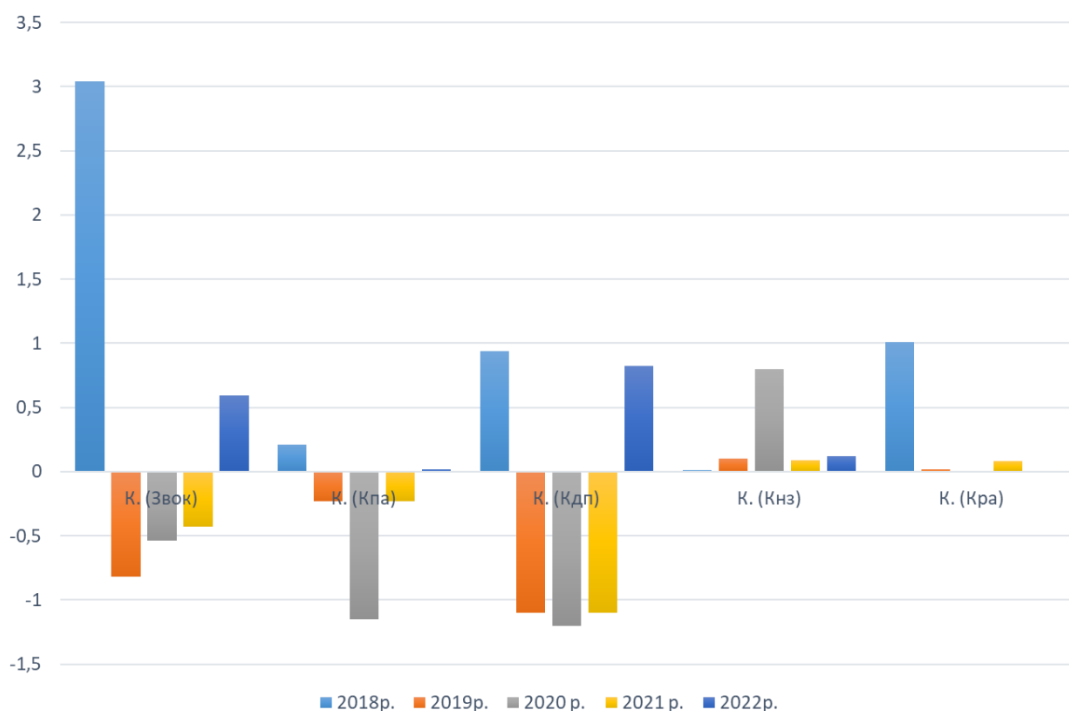

Рисунок 2.2 Динаміка показників фінансової стійкості ПФ «Байпас» за 2018-2022 рр.

Є велика кількість методів та методик оцінки стану підприємства, його стійкості, та як визначили вище найкращим є визначення абсолютних та відносних показників. Тому, за досліджуваних показників варто сказати, що

організація характеризується нестійким, навіть кризовим фінансовим становищем.

2.3. Оцінка впливу фінансового стану організації на фінансову стійкість ПФ «Байпас»

Для детального дослідження впливу на фінансову стійкість потрібно провести оцінку фінансового положення ПФ «Байпас», вона включатиме наступні етапи:

1. Аналіз оборотних та необоротних активів;
2. Аналіз майнового положення;
3. Ліквідності та платоспроможності;
4. Аналіз ділової активності;
5. Аналіз прибутковості (рентабельності).

Фірма вкладає капітал (кошти), які має в володінні в активи. Для аналізу необоротних та оборотних активів слід скористатись балансом за період 2018-2022 рр. В таблиці 2.10 зображена динаміка вкладеного капіталу ПФ «Байпас».

Таблиця 2.10

Динаміка активів Приватної фірми «Байпас» у 2018-2022 рр.

Показники	На кінець року тис. грн.,					Відхилення за 2018-2022 рр.	
	2018	2019	2020	2021	2022	тис. грн	%
Необоротні активи	97,5	95,6	362,5	333,8	545,4	447,9	459,38
Оборотні активи	8595,5	3702,2	2454,6	3575,9	145662,6	137067,1	1595
Капітал	8693	3797,8	2817,1	3909,7	146208	137515	1582

Підприємство в більшій мірі вкладає кошти в оборотні активи, їх обсяг помітно зростає в досліджуваному періоді, та має набагато більші показники ніж в необоротних активах, за цей ж період. Таке зростання спричинене збільшенням поточної дебіторської заборгованості в 2022 році до 91995,1 тис .грн., що вказує

на зростання продажів на підприємстві. Також на показник вплинуло і зростання запасів, які у фірми з'являються.

Тому загалом можемо побачити зростання за статтею оборотні активи на 137067,1 тис. грн., або 1595% в 2022 році в порівнянні з 2018 р.

Також помітне зростання і в статті необоротні активи на 447,9 тис. грн., або 459,38%, але вона не є таке суттєве, здебільшого зміна за рахунок основних засобів, які були придбані в 2021 та 2022 роках.

Варто дослідити наступні показники, а саме коефіцієнти майнового положення на підприємстві, представлено в таблиці 2.11

Згідно результатів оцінки майнового стану, першочергово у 2020 році відсутні будь які основні засоби в використанні підприємства, що є негативним показником загального розвитку.

Показник фондоозброненість зростає в даному періоді на початку складав 32,5 в а 2022 році зріс до 45,45, таким чином забезпеченість робочого персоналу ОЗ збільшилась, що є позитивною тенденцією.

Показник фондодіддачі набагато зріс, це визначається в співвідношенні, яка частина основних засобів припадає на суму чистого доходу від реалізації продукції. Показник зріс в 2022 році в порівнянні з 2018 на 2460,53, що є дуже гарним результатом.

Частка основних засобів в загальних активах скорочується, за рахунок того, що в 2022 році набагато зросли оборотні активи, які своїм обсягом перебивають їх.

Коефіцієнт зносу ОЗ коливається, але все одно відбувається зріс, що говорить про придатність основних засобів для використання їх підприємством. Такий приріст в досліджуваному періоді дорівнює 0,5.

Коефіцієнт мобільності вказує на те яка кількість оборотних активів випадає на одиницю необоротних активів, іншими слова це пояснює їх змогу перетворюватись в ліквідні кошти. В 2018 році цей показник дорівнює 88,16, в 2020 та 2021 відповідає значенню 6,77 та 10,7 відповідно зменшення, але в 2022 році коефіцієнт показує значне зростання в зрівняні з початковим

періодом та складає 267,07. Загальна зміна перебуває на рівні 178,91, що є в межах нормативного значення, та набагато його переважає.

Таблиця 2.11

Показники майнового положення ПФ «Байпас» у 2018-2022 рр.

Показники	На кінець року тис. грн.,					Відхилення за 2018-2022 рр.
	2018	2019	2020	2021	2022	
Фондоозброєність	32,5	11,95	-	27,81	45,45	12,95
Фондовіддача	168,69	201,89	-	52,15	2629,23	2460,53
Частка основних засобів в активах	0,011	0,025	-	0,085	0,0037	-0,0073
Коефіцієнт зносу ОЗ	0,083	0,34	-	0,58	0,59	0,507
Коефіцієнт мобільності активів	88,16	38,73	6,77	10,7	267,07	178,91

Аналіз платоспроможності та ліквідності потрібен і підприємству для прогнозування та оцінки поточної діяльності, і кредиторам, акціонерам, загалом інвесторам.

Ліквідність показує, як швидко організація в змозі реалізувати свої активи, отримати кошти та сплатити борги у відповідні терміни. За допомогою неї оцінюється загальний фінансовий стан розвитку підприємства та за її рівнем можливо оцінювати початкову стійкість організації.

Аналіз платоспроможності та ліквідності наведено в таблиці 2.12

Можемо побачити зростання ліквідності та платоспроможності в досліджуваному періоді. Показник абсолютної ліквідності зріс в 2022 році в порівнянні з 2018 роком, що є позитивним явленням, але свій найбільший зріст відобразив в 2020 році за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів, та склав 0,64. Тобто змога підприємства негайно розраховуватись за своїми зобов'язаннями загалом зростає. Показник швидкої ліквідності має тенденцію до збільшення та входить в нормативне значення 0,5-1 і вище, найбільшим

відображається в 2022 році – 0,84, найнижче та менше нормативного значення в 2021- 0,34.

Таблиця 2.12

Показники платоспроможності та ліквідності ПФ «Байпас» за період 2018-2022рр.

Показники	На кінець року тис. грн.,					Відхилення за 2018-2022 рр.
	2018	2019	2020	2021	2022	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,0004	0,011	0,64	0,023	0,075	0,0746
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,69	0,71	0,75	0,34	0,84	0,15
Коефіцієнт покриття	29,12	37,002	-	3,57	145,6	116,48
Власний оборотний капітал	368,4	-499,2	-677,1	-1760,9	25557	2186,6

В свою чергу коефіцієнт покриття в багато разів перевищує своє нормативне значення, яке складає 3-4. В 2022 році він склав 145,6, що говорить про те, що підприємству достатньо оборотних коштів для того, щоб розраховуватись зі своїми боргами протягом року. Загалом зміна складає 116,48.

Власний обіговий капітал кардинально змінюється в період в позитивну сторону зростання, в 2018 він складав 368,4, в наступний проміжок з 2019 – 2021 мав негативне значення, але в 2022 році складав 25557, отже підприємство збільшило вартість ОК та може розраховуватись в повній мірі з зобов'язаннями та розширювати (масштабувати) діяльність.

Слід перейти до визначення показників ділової активності організації, які представлені в таблиці 2.13

Показники ділової активності показують наскільки ефективно підприємство використовує свої фінансові ресурси. Аналіз за коефіцієнтом обертання активів та його терміну обертання вказує на правильне використання, адже показники є високими в досліджуваному періоді та це характеризує фірму з позитивної сторони. Найкращим цей показник є в 2022 році та складає 9,8 або 37 днів. Коефіцієнт оборотності активів, запасів та власного капіталу є

прийнятними в 2018 – 2022 роках, але постійно коливається, відповідно строки обертання не є критично низькими. Так в 2018 році- 193, 2019- 72, 2020 – 62, 2021 – 82, 2022 році- 37 днів.

Таблиця 2.13

Показники ділової активності ПФ «Байпас» в 2018 – 2022 роках

Показники	На кінець року тис. грн.,					Відхилення за 2018-2022 рр.
	2018	2019	2020	2021	2022	
Коефіцієнт оборотності активів	1,89	5,08	5,92	4,45	9,8	7,91
Строк обертання активів, днів	193	72	62	82	37	(156)
Коефіцієнт оборотності ОЗ	168,7	201,9	-	52,1	2629,2	2460,5
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,9	6,6	16,6	10,2	15,6	12,7
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, днів	126	55	22	36	23	(103)
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	1,99	37,1	9,63	5,42	11,6	9,61
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості, днів	183	9,8	38	67	31	(152)
Коефіцієнт оборотності матеріальних активів	5,63	26,14	12,18	9,26	31,30	25,67
Коефіцієнт оборотності матеріальних активів, днів	65	14	30	39	12	(53)
Строк обертання власного капіталу	1,89	5,08	5,92	4,45	9,81	7,92

Показники оборотності дебіторської заборгованості перебувають на прийнятному рівні, та вказують на кількість днів, за які можливо стягнути заборгованість та цей показник постійно падає, що є хорошою динамікою. В 2018 році необхідно було 126 днів, а 2022 році - 23 дні. Показник обертання кредиторської заборгованості зростає, що вказує на збільшення швидкості по оплаті виникнувши заборгованостей підприємства.

Для таких цілей загальний показник зміни в 2018 з 2022 роком складає (156) днів, в 2018 році – 183 дні, що є поганим показником, та в 2022 році 31 день.

Позитивні зміни відображаються в швидкості оборотності матеріальних запасів, так в 2018 необхідно було 65, а вже в 2022 році 12 днів.

Протягом 2018 – 2022 років обертання власного капіталу зросло, його значення є позитивним в разі зростання, це пояснює що на постійній основі

здійснюється оптимізація щодо функціонування підприємства, так в 2018 показник склав – 1,89, а в 2022 – 9,81, загальна зміна 7,92.

Аналіз показників ділової активності демонструє, що ПФ «Байпас» на достатньому рівні працює на ринку в своїй сфері, але кращі показники зростання з'являються вже в 2022 році, та вони є доволі коливаючими в попередніх роках та недостатньо ефективними для функціонування, як конкурентоспроможного підприємства на ринку. Таким чином, слід прийняти заходи, які дозволять покращити ситуацію, що сформувалась.

Також, необхідно розрахувати показники прибутковості (рентабельності) підприємства, які зображені в таблиці 2.14

Розрахувавши показники рентабельності (прибутковості) можна помітити, що підприємство за всіма напрямками не є достатньо прибутковим та показники перебувають на мінімальному рівні, чи навіть в від'ємному. В 2019 та 2020 роках показники мають мінусове значення, діяльність була збитковою майже за всіма коефіцієнтами. Таким чином, в даних роках підприємству було обмаль ресурсів для поповнення коштів для того щоб проводити господарську діяльність на належному рівні. Коефіцієнти мали додатне значення в 2022 році, але на дуже низькому рівні, що ніяк не оправдовує функціонування фірми, в більшості випадків коефіцієнти не входять в нормативне значення, та це характеризує підприємство з негативної сторони.

Отже, підсумовуючи, фінансовий стан підприємства «Байпас» та його вплив на фінансову стійкість, необхідно зазначити, що організація перебуває в трансформаційній динаміці, та загалом налагоджується до 2022 року.

Проводячи аналіз балансу, помітно що обсяги виробництва на підприємстві з часом зростають, це можна помітити в статті збільшення активів, виручки від реалізації. Показники майнового стану вказують на те, що основні засоби перебувають в задовільному стані, але вони застарілі та потребують оновлення.

Таблиця 2.14

Показники прибутковості приватного підприємства «Байпас» в 2018 – 2022 роках

Показники	На кінець року тис. грн.,					Відхилення за 2018-2022 рр.
	2018	2019	2020	2021	2022	
Рентабельність активів	0,008	-0,022	0,03	-0,28	0,18	0,172
Рентабельність власного капіталу	0,15	-2,15	-0,28	-0,06	1,05	0,9
Рентабельність виробництва продукції	0,004	-0,04	0,005	-0,68	0,019	0,015
Чиста рентабельність продажу	0,004	-0,45	0,005	-0,063	0,019	0,015

Показники платоспроможності та ліквідності вказують на те, що баланс є ліквідним за допустимого рівня джерел фінансових ресурсів. Тобто підприємство має змогу за рахунок ліквідних активів погашати зобов'язання. Аналіз ж ділової активності показує зріс за статтями балансу та в швидкості виконання завдань в днях, що є позитивним явищем, але слід зазначити що показники є доволі нестабільними. Показники рентабельності не характеризують фірму з найкращого боку, та в деяких пунктах за нормою коефіцієнтів вказують на те, що на підприємстві є над чим працювати.

Висновки до другого розділу

Отже, оцінивши особливості управління фінансовою стійкістю на приватній фірмі «Байпас», слід сказати, що загальна ситуація на підприємстві є несприятливою, досліджуванні показники є неоднозначними в своїх значеннях та відображають коливаючі зміни в розвитку.

Щодо фінансових та організаційних аспектів, то підприємство загалом показує зростання в досліджуваному періоді, але нестабільну ситуацію в розвитку та велику залежність від позикового капіталу, який набагато перевищує власні кошти, які перебувають в власності підприємства. Але в кінці 2022 року організація подала кращі показники, ніж в попередніх 2018-2021 роках, що є позитивним явищем.

Фінансова стійкість на підприємстві є в кризовому стані, через велику залежність, знову ж таки від залучених коштів. Згідно проведеного аналізу в розрізі років, можна відміти зростання, але все одно не на належному для стійкого рівня. Можна побачити цю динаміку під час дослідження абсолютних та відносних показників.

Загальний фінансовий стан впливає на фінансову стійкість, та коефіцієнти переважно перебувають в своїх нормативних значеннях, але багато в чому не доходять до схвального ступені розвитку, як в ситуації з рентабельністю виробництва та платоспроможністю за окремими статтями розгляду.

Проведене дослідження дає змогу визначити три першочергові проблеми, які пов'язані з нестабільним, нестійким фінансовим станом загалом на підприємстві, а саме:

1. Негативна тенденція до скорочення прибутку в 2019-2021 роках, в періоді підприємство було збитковим;
2. Перевищення позикового капіталу над власним.

Відповідно в коефіцієнті фінансової автономії (незалежності) є меншим за нормативне значення, та вказує на відсутність можливості виконувати підприємством виникнувши зобов'язань за допомогою власних коштів;

3. Чинник, що також негативно впливає це висока частка дебіторської заборгованості в загальній структурі оборотних активів організації, що в наслідку може спровокувати банкрутство.

Отже, для вирішення проблеми з фінансовою стійкістю ПФ «Байпас» треба сфокусуватись на вирішенні вище зазначених та інших другорядних проблем.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Заходи щодо вдосконалення управління фінансовою стійкістю підприємства

Процес вдосконалення управління фінансовою стійкістю на приватному підприємстві розглядає тенденцію розвитку організації беручи за основу підвищення загального прибутку, активів та капіталу за дотримання відповідного рівня фінансової рівноваги, кредитоспроможності та платоспроможності. Коли буде досягнуто рівня якісного управління тоді відповідно покращиться як безпека, так і стабільність діяльності та зростання організації на даний момент та в майбутньому.

Тому, для оптимального управління треба виконувати відповідні завдання, які будуть цьому сприяти:

1. Створення оптимального складу активів та пасивів;
2. Створення оптимального складу грошових джерел та їх потоків;
3. Створення та підтримання кредитоспроможності та платоспроможності.

Головна мета та завдання відносно управління фінансовою стійкістю на підприємстві першочергово виконуються через покладені функції, такі як поточний аналіз фінансової стійкості та на майбутнє, створення системи заохочення для якіснішого виконання управлінських рішень, формування системи контролю за виконанням вище поставлених завдань та дотримання рішень, формування належного рівня стійкості в організації – функції управлінської сфери для ефективного процесу управління.

Також, можна додати до функцій, які в цілому повинні виконуватись на кожному підприємстві це - керування грошовими потоками, пасивами та активами.

Загалом до ознак за якими класифікують віднесення до типу чи виду фінансової стійкості можна віднести – період виділений для надання підсумкової оцінки, ступінь забезпеченості запасами та джерел, які їх утворюють,

фінансовий стан, ступінь стійкості та тривалість її виникнення в часовому просторі.

Для того щоб як найефективніше ухвалювати рішення відносно стійкості слід класифікувати показники (коефіцієнти) за різносторонніми ознаками, такими як: ступінь значущості, елементи для оцінки, доступність чи можливість встановлення нормативного значення. В будь якому підприємстві, незалежно від форм господарювання на фінансову стійкість чинить вплив велика кількість факторів, які розподіляють в більшості на внутрішні та зовнішні фактори впливу. Для великої кількості організацій основними є зовнішні фактори, внутрішні ж менше розглядаються, та в основному з підгруп технічно-матеріальних чи фінансових.

Переважно кількісна оцінка головних внутрішніх факторів може встановити підстави для формування висновку про те, що її стан здебільшого встановлюється розмірами її функціонування, сумами наявних особистих коштів, оборотного та необоротного капіталу, видозміною структури та обсягу формування джерел для створення капіталу, кількість сформованих запасів, станом дебіторської та кредиторської заборгованості.

З огляду на проведені дослідження Приватної фірми «Байпас» слід сказати, що у фірми існують проблеми з дотриманням на належному рівні фінансової стійкості, що відображено, першочергово неефективною структурою формування капіталу та активів, зокрема оборотних.

За результатами аналізу стійкості за основу беручи відносні та абсолютні показники помітна проблема в неоднозначних кінцевих значеннях показників, та в коливаючих розрахунків. Деякі показники характеризують підприємство з позитивної сторони, але не на впевненому рівні, інші показують як взагалі не конкурентоспроможне протягом всього періоду дослідження. Тому підприємство є в кризовому стані, необхідно розробляти нові, сучасні підходи та методи для досягнення фінансової стійкості.

Одним з таких методів для підприємства щодо керування стійкістю, що б сформувало можливість приймати ефективні та зважені стратегічні і оперативні

рішення є формування оптимального процесу управління на підприємстві. Іншими словами, потрібно побудувати схему методів та принципів розробки та відтворення головних управлінських рішень, на основі яких можливо буде досліджувати поточний стан стійкості, фактори впливу, які негативно чи позитивно діють на поточний розвиток, яка дасть змогу відповідати завданням підприємства згідно умов зовнішнього та внутрішнього середовища, збалансувати потрібну кількість фінансових потреб з наявним ресурсним та фінансовим потенціалом на кожному рівні та стадії функціонування організації.

Найоптимальніша схема етапів процесу керування фінансовою стійкістю підприємства продемонстрована в рис. 3.3

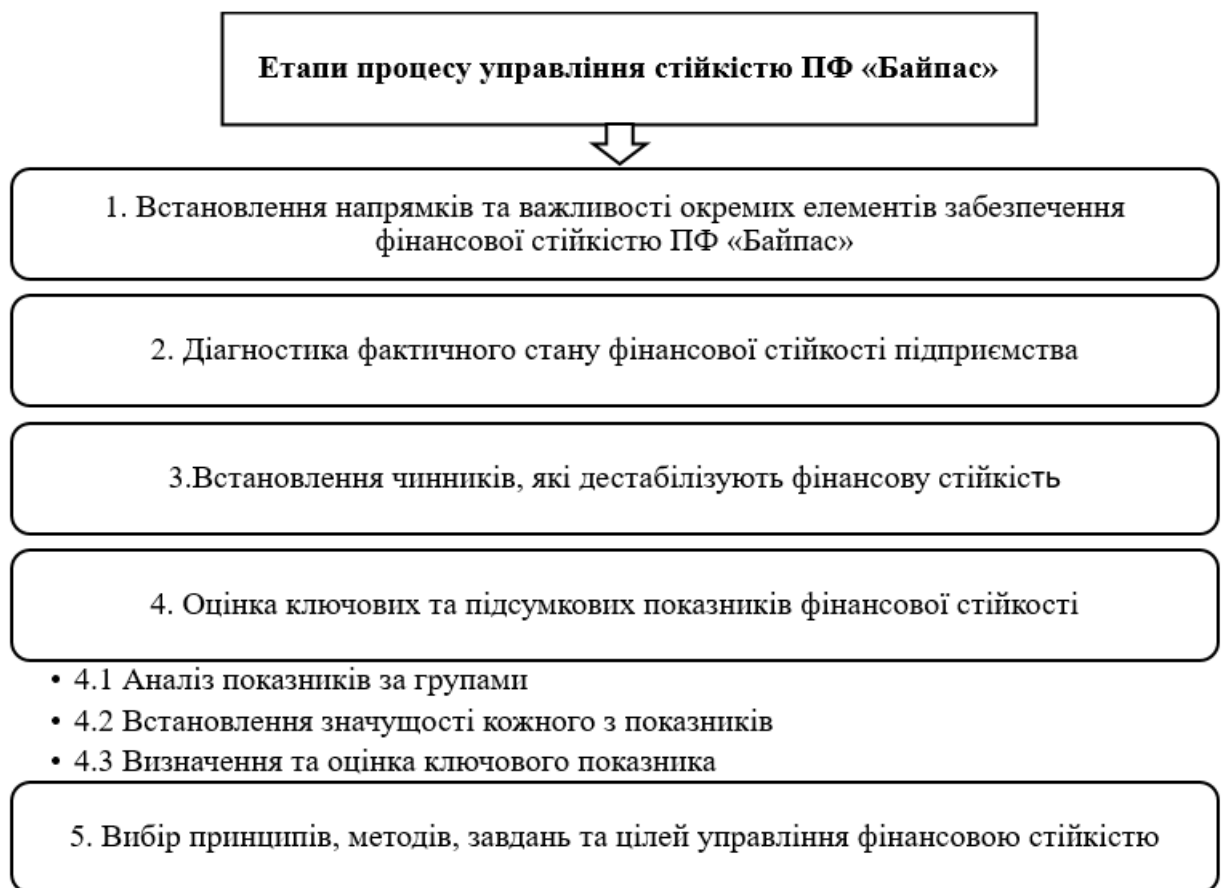

Рисунок 3.3 Ступені управління фінансовою стійкістю ПФ «Байпас»

Попередньо проведений аналіз вказує на серйозні проблеми у забезпеченні фінансової стійкості приватного підприємства, та відображає неможливість повністю проаналізувати її стан, навіть беручи за основу різнобічні фінансові коефіцієнти і таким чином, для остаточного правдивого результату слід

встановити значення інтегрального показника. До інтегрального показника потрібно віднести коефіцієнти ліквідності, платоспроможності, стійкості, рентабельності та ділової активності. За його основи вже можливо побачити поточний стан організації (нестійкий чи стійкий тип, добре чи погано керований процес діяльності для зростання, дію факторів, які дестабілізують загальне положення).

Слідом за якісним аналізом стає доступним прийняття стратегічних та фактичних рішень для ефективного господарсько-фінансового функціонування підприємства. В поточних умовах невизначеності та нестійкості найкращим підходом для керування фінансовою стійкістю в приватному підприємстві виступає адаптивне за параметрами управління згідно результатів, з додаванням одиниць швидкого реагування та вплив зовнішніх та внутрішніх факторів дестабілізації.

«При виборі методів управління фінансовою стійкістю підприємства зміст процесу управління необхідно розглядати як сукупність таких трьох елементів: інформації, організації управління й безпосередньо процесу управління. Ефективна організація управління фінансовою стійкістю підприємства можлива лише тоді, коли чітко виділений об'єкт (фактори, що дезактивують і детермінують розвиток) і суб'єкт управління (спеціально створені служби підприємства або співробітники підприємства, які мають певні функціональні обов'язки), визначена мета (або дерево цілей) управління. Для виділення об'єкта управління необхідно володіти повною, точною та своєчасною інформацією про його стан (бажано за декілька років), а для конкретизації цілей управління фінансовою стійкістю – володіти методами їх реалізації» [9].

Згідно вищесказаного найоптимальнішим підходом до управління фінансовою стійкістю Приватної фірми «Байпас» є адаптивне за параметрами управління згідно результатів, з додаванням одиниць швидкого реагування та вплив зовнішніх та внутрішніх факторів дестабілізації. Що дасть змогу організації вийти з кризового стану, а також покращити ступінь фінансової стабільності та стійкості.

Одним з важливих елементів також виступає встановлення принципів керування стійкістю на підприємстві. Щодо загальних системних принципів детально необхідно приділити увагу зворотному зв'язку (перевагою даного принципу є змога організації швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, та за допомогою обізнаності діяти на випередження задля усунення негативного впливу). З універсальних принципів потрібно приділяти увагу детермінізму, що означає аналіз змін та врахування факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Загалом діяти згідно принципів фінансової стійкості, а також сприяти її наростанні слугуватиме уподібненню (синхронізації) зовнішніх та внутрішніх фаз функціонування організації як економіко-соціальної системи.

Якщо брати до уваги комплексне управління то треба дотримуватись й специфічних принципів. Тут розрізняють такі принципи, як сукупність динамічної рівноваги (організації має можливість покращити стабільність і стійкість, та водночас дотримуватись сталого, постійного зростання), принцип безповоротності (дозволить організації в необхідний момент виявляти слабкі сторони, що частково зменшать руйнівний характер дії кризових явищ та покращить рівень адаптації до різноманітних змін).

Принцип багаторівневості надасть організації змогу зберегти однорідність та адаптивність по відношенню до постійно перемінного зовнішнього середовища. Принцип соціальної належності забезпечить поєднання з елементами узгодженості зовнішніх та внутрішніх наслідків від соціальних взаємодій на кожному з етапів розвитку підприємства.

Згідно поточних засад управління здійсненні цілей та підходів відповідно до управління фінансовою стійкістю слід відображати на трьох головних рівнях, а саме:

- інноваційному – дотримання умов адаптивності;
- стратегічному- встановлює загальну мету та цілі оновлення;
- оперативному- сприяє визначенні напрямів для вдосконалення.

Виокремлення цих рівнів спричинене, першочергово невідкладністю дотримання часового фактору, умов створення фінансової стійкості організації в довгостроковому, середньостроковому та короткостроковому періоді дослідження, та другорядним виступає визначення ступенів фінансової стійкості організації і потрібної компетенції в сфері управління.

Щодо оперативного рівня, то це управління безперебійної операційної діяльності і процесу кругового обігу коштів підприємства. Показником ефективності виступає оцінка динаміки коефіцієнтів ліквідності та фінансової стійкості. На даному рівні виправляються методи та підходи до аналізу чинників, які деактивують та дестабілізують зростання організації.

На інноваційному рівні об'єктом керування стійкості є дотримання пропорційності щодо перебігу в функціонуванні підприємства, а показниками ефективності виступає рух показників платоспроможності та ділової активності. Кінцевий результат управління на даному рівні – деталізований механізм діяльності факторів, які встановлені на першому (оперативному) рівні.

Об'єктом управління на стратегічному рівні є ринкова вартість підприємства та його конкурентоспроможність. Показником ефективності є застосування дослідження динаміки коефіцієнтів ділової активності та рентабельності. Тобто необхідним є проведення спостереження зовнішнього та внутрішнього середовища діяльності організації.

Для загальної оцінки управління стійкості організації на кожному з етапів чи рівнів рекомендовано застосовувати підходи середніх величин, прибутковий та витратний підхід, порівняльного аналізу, рейтингової оцінки.

Вищезазначені ступені щодо перебігу управління стійкістю організації виступають поєднанням функцій керування, які розташовані в логічній послідовності щодо стану їхнього виконання. Таким чином, управління повинно здійснюватися за використання зворотного зв'язку та закритим типом циклу. Тобто виконання функцій за такого управлінського циклу дасть змогу створити фінансово стійке підґрунтя для подальшого розвитку організації.

Отже, як висновок, процес перебігу управління фінансовою стійкістю приватної фірми «Байпас» повинна налічувати такі етапи, як –вибір напрямків задля досягнення фінансової стійкості організації, визначення ключових складових в напрямках здійснення фінансової стійкості, оцінка та аналіз важливості кожної з складових та встановлення поточного стану, дослідження стану організації, визначення типу керування розвитком приватного підприємства, підбір принципів, методів, завдань та цілей управління фінансової стійкості підприємства. Дані етапи являють собою поєднання функцій управління в резонній послідовності щодо їх виконання. Здійснення цих функцій дасть змогу підтримувати фінансову стійкість приватного підприємства в довгостроковій перспективі.

3.2 Формування концепції управління фінансовою стійкістю підприємства

Для ефективного забезпечення фінансової стійкості підприємства, слід сформулювати особисту унікальну концепцію розвитку.

«Щоб зберегти або підвищити фінансову стійкість підприємства потрібне постійне дослідження чинників, якими спричинена поява негативних моментів та явищ у процесі розвитку українських компаній»[11].

Концепція керування фінансовою стійкістю ПФ «Байпас» в період кризового стану має створюватись згідно відповідних положень:

1. Примноження ефекту вже отриманого результату організації має проявлятися в посиленні ефекту фінансового важеля, кількісних та якісних змін економіко-фінансових взаємовідносин і структури джерел формування ресурсів підприємства.

2. Складові елементи управління фінансовою стійкістю підприємства встановлюють ступінь розвитку відповідних інтегрованих факторів впливу, які в свою чергу включають інституційні, організаційні і інформаційні та спричиняє взаємозв'язок організації з банківською системою, кредитною, іншими суб'єктами господарювання суспільними фінансовими відносинами до

аккумуляції і роз приділенні економіко-фінансових ресурсів, загалом перетворюючи їх в вигляді організацій, інституцій та інформації.

3. Також суттєво впливає на фінансову стійкість підприємства його фінансове положення, а вже стійкість відповідно впливає на ділові зв'язки з іншими підприємствами, поставниками та клієнтами, та на якісний та кількісний склад фінансових ресурсів.

З одного боку на підприємстві відчутна висока нестача фінансових ресурсів, в відповідь на гострий вплив екзогенних чинників, що стримують їх зростання, з другого боку саме через погані фінансові ресурси є несприятливим зовнішнє середовище підприємства, згідно цього і виникає проблема загострення негативного стану кожної окремої організації.

«Важливо зазначити, що екзогенні чинники впливають й на ендогенні, виражають себе через них, змінюючи кількісну оцінку останніх. Їх поділ дозволяє коректно оцінювати характер і рівень впливу на стійкість організації. Вести боротьбу з більшістю екзогенних факторів не під силу окремим підприємствам, але можна проводити власну стратегію для мінімізації впливу негативних наслідків» [20].

4. Треба сформувати систему управління фінансовою стійкістю згідно:

- правильно обраних показників ефективності, що треба отримати, для того щоб забезпечити належний рівень фінансової стійкості;
- встановити внутрішні та зовнішні фактори, які несуть вплив на стійкість, та визначення пріоритетних з них;
- дослідження та аналіз коефіцієнтів, за допомогою яких досліджується фінансова стійкість на підприємстві.

5. Зростання підприємства в межах свої та залучених коштів, для розширення фінансових здібностей задля сприяння залучення додаткових вигідних коштів для підприємства, тобто правильно підібраний портфель позикових коштів є один з ключових для того щоб регулювати грошові потоки в середині організації.

«Вибір джерел боргового фінансування та стратегії його залучення визначають основні принципи та механізми організації потоків підприємства.

Ефективність та гнучкість управління процесом формування позикових ресурсів створюють оптимальну фінансову структуру капіталу компанії та забезпечують фінансову стійкість підприємства.

Використовуючи ресурсно-управлінський підхід до управління фінансовою стійкістю підприємства, можна наголосити на залежності ефективності використання позикових ресурсів від якості управління компанією, що дає можливість створити основу для ефективного управління створенням позичкових ресурсів» [10].

6. Ефективність податкового регулювання та планування суттєво впливає на ступінь фінансової стійкості. Сказане вище встановлено необхідністю дослідження управління фінансовою стійкістю організації в розрізі ухвалення податкових рішень, тобто оцінка впливу податкового важеля, як основного плану, що тим чи інших шляхом оптимізує коефіцієнти фінансової стійкості через скорочення бази податків, зниженні тих які переходять в собівартість.

«Вибрані положення та концептуальні принципи сприяють здійсненню оперативної частини (співвідношення вхідних та вихідних потоків коштів у результаті фінансово-господарської діяльності), координаційної частини (аналіз потреби у фінансових ресурсах та їх структура в залежності від джерел залучення, оптимізації структури капіталу), а також контрольні заходи визначення рентабельності капіталу, фінансового важеля, ліквідності та платоспроможності, аналіз ефективності та результативності витрачання коштів) функцій управління фінансовою стійкістю підприємства» [12].

Таким чином головні положення сформованої концепції зображено в рисунку 3.4

На врахування представлених на рисунку 3.4 положень необхідно розробити концепцію (стратегію) спрямовану на удосконалення керування фінансовою стійкістю організації, зображено на рисунку 3.5

Рисунок 3.5 Концепція удосконалення структури капіталу для досягнення фінансової стійкості приватного підприємства

Рисунок 3.4 Положення стратегії управління фінансовою стійкістю приватного підприємства

Згідно даних, які відображені на рисунку 3.5 можна зробити висновок, що для ефективного керування фінансовою стійкістю треба першочергово поставити правильну мету, сформувані завдання, виконання яких є необхідним для подальшого розвитку, вибрати найбільш ефективні методи досягнення мети та засоби.

Та поєднання всіх елементів чи складників дасть змогу сформувані стратегію сталого розвитку та удосконалення забезпечення фінансової стійкості на ПФ «Байпас».

Дані рисунку 3.5 вказують на те, що для отримання ефективного керування фінансовою стійкістю треба першочергово поставити правильну мету, сформувані завдання, виконання яких є необхідним для подальшого розвитку, вибрати найбільш ефективні методи досягнення мети та засоби.

Всі елементи в сукупності і встановлять головну стратегію удосконалення управління фінансовою стійкістю ПФ «Байпас» і довгостроковій перспективі розвитку.

Отже, як висновок основні концептуальні положення, завдання та принципи чинять безпосередній прямий вплив на реалізацію координатних, оперативних, фактичних та контрольних функцій управління фінансовою стійкістю підприємства.

Висновки до третього розділу

Згідно проведеного дослідження в третьому розділі визначено основні засоби та принципи ефективного управління фінансовою стійкістю. Тобто доведено, що процес ефективного керування має складатись з таких етапів, як: встановлення головних напрямків та важливості кожного окремого елемента для надійного функціонування підприємства, вчасного діагностування поточного стану підприємства за критерієм стійкості, пошук та аналіз ключових факторів впливу, які впливають дестабілізуючими, кінцева оцінка вибраних раніше показників стійкості організації, та вибір надійних методів, завдань, цілей та принципів для того щоб підприємство накопичувало рівень своєї стійкості.

Етапи, які визначено попередньо мають здійснюватися в послідовному ланцюгу задля найефективнішого отриманого результату саме в довгостроковій перспективі.

Також здійснене дослідження ПФ «Байпас» свідчить про те, що в фірми існують вагомні проблеми, які потребують негайного вирішення для отримання бажаного рівня стійкості, на що наводить першочергово, неефективна структура складу пасивів та активів, та тих джерел, які їх формують. Тому для отримання продуктивного управління фінансовою стійкістю необхідним є виконання наступних важливих завдань:

- створення оптимального складу активів та пасивів;
- створення оптимального складу грошових джерел та їх потоків;
- створення та підтримання кредиспроможності та платоспроможності.

Згідно вищесказаного найоптимальнішим підходом до управління фінансовою стійкістю Приватної фірми «Байпас» є адаптивне за параметрами управління згідно результатів, з додаванням одиниць швидкого реагування та вплив зовнішніх та внутрішніх факторів дестабілізації. Що дасть змогу організації вийти з кризового стану, а також покращити ступінь фінансової стабільності та стійкості.

Тому розроблено концепцію, за якої ефективне управління буде здійснюватися в повному обсязі і сприятиме зростанню загальної діяльності. Тому слід звернути увагу, на виділені основні положення стратегії управління стійкістю приватного підприємства, бо концептуальні принципи та положення спричиняють прямий вплив на виконання координаційних, оперативних та контрольних функцій управління фінансовою стійкістю організації.

ВИСНОВКИ

Отже, фінансова стійкість підприємства це поточний стан рахунків, що забезпечує належний рівень платоспроможності. Дане комплексне визначення, що підлягає впливу зі сторони різноманітних факторів, зокрема фінансово-економічних, які необхідно брати до уваги під час прийняття важливих фінансових рішень.

Стабільність та стійкість фінансів всередині підприємства повинна бути забезпечена згідно умови безперебійної реалізації та отримання виручки, яка має бути оптимальною за обсягом, щоб підприємство в повному обсязі виконувало свої зобов'язання. Притому для розвитку та зростання підприємства треба, щоб в результаті проведення всіх зобов'язань та розрахунків в наявності залишився розмір прибутку, який б дозволив нарощувати обсяги виробництва та реалізовувати його на конкурентоспроможний рівень. Інакше кажучи під загальною фінансовою стійкістю підприємства розуміється, першочергово , такий рух грошовий коштів, що б відтворював стабільне перевищення доходів над витратам.

Теоретичною базою фінансової стійкості є її роль, суть та визначення у відношенні до конкретного підприємства, а також головні фактори, які чинять вплив на функціонування організації.

Політика керування фінансовою стійкістю виступає комплексом злагоджених дій та процесів управління, яке здійснюється персоналом організації , що закладається в підтримці стійкості фінансового положення у довгий термін шляхом вагомого обсягу власного капіталу в основній сумі формуючих джерел грошових ресурсів підприємства. Управління фінансовою стійкістю в даний момент фокусується переважно на короткострокову перспективу, та в поточних умовах поширеним є зміна пріоритетів, завдань, рішень з приводу діяльності підприємства, результатом чого виступає недосконала структура коефіцієнтів фінансової стійкості та спад їх рівня.

До головних стратегічних цілей управління фінансової стійкості слід віднести: баланс між витратами та доходами (підтримка достатнього рівня прибутковості, організація спрямування капіталу, позитивна структура грошових коштів); баланс між пасивами та активами (достатність капіталу, збільшення обсягів товарного обороту, належна витрато місткість та контроль за нею); баланс грошових потоків (достатність самофінансування та кредитоспроможності, платоспроможність підприємства та скорочення дебіторської заборгованості).

Для надання характеристики фінансовій стійкості підприємства в роботі використовується система відносних та абсолютних показників. Серед абсолютних найбільш узагальнюючих показників можна виділити наступні: невідповідності чи відповідності джерел коштів з метою утворення запасів та витрат, тобто різниця між витратами і запасами та джерелами формування коштів.

Найбільш ефективні відносні показники, які характеризують загальну фінансову стійкість підприємства слід поєднати в декілька логічних груп: показники, характеризуючі поточний стан оборотних коштів; показники, характеризуючі стан основних засобів підприємства; показники структури капіталу, характеризуючі фінансову залежність чи незалежність від внутрішніх та зовнішніх залучених (позикових) коштів.

У другому розділі магістерської роботи проведена оцінка рівня фінансової стійкості обраного підприємства Приватної фірми «Байпас» . Головним видом діяльності підприємства згідно КВЕДУ є роздрібна торгівля пальним. На даний момент підприємство є одним серед найкращих по імпорту палива в Україні.

Отже, оцінивши особливості управління фінансовою стійкістю на приватній фірмі «Байпас», слід сказати, що загальна ситуація на підприємстві є несприятливою, досліджуванні показники є неоднозначними в своїх значеннях та відображають коливаючі зміни в розвитку.

Для відтворення успішного функціонування підприємство «Байпас» має в розпорядженні обов'язковий, необхідний обсяг капіталу. Власні та позикові кошти є джерелами його формування.

Загалом з огляду на позиковий та власний капітал можна дійти висновку, що більший обсяг складає саме позиковий капітал, перевагами цього є широкі можливості залучення коштів, занижена вартість, зростання темпів господарської діяльності, але недоліками виступає саме ризик зменшення фінансової стійкості на підприємстві та високу залежність від змін на ринку.

Дослідивши та представивши результати фінансової діяльності організації, доречно визначити, що підприємство має коливаючі значення за всіма статтями розгляду, але в кінцевому висновку все-таки нарощує обсяги, переходить до зростання і чистого доходу від реалізації та чистого прибутку зокрема, що показує позитивну тенденцію.

Аналіз фінансової стійкості ПФ «Байпас» за абсолютними показниками показав, що в 2018 -2022 роках на підприємстві був кризовий фінансовий стан.

Проаналізувавши відносні показники фінансової стійкості, то слід сказати, що всі показники не відповідають нормативним значенням, та навіть не є наближеними до них. Необхідно відмітити, що в 2019-2021 роках підприємство було особливо нестійким, на що вказують від'ємні значення показників. Загалом кожен коефіцієнт вказує на низьку фінансову стійкість підприємства. Але якщо дивитись в розрізі років, то вона дещо змінилась в кращу сторону, тобто є поступове збільшення відносних показників, але загалом діяльність організації не є стабільною.

Дослідивши фінансову стійкість за інтегральною оцінкою, можна зробити висновок, показник зміни фінансової стійкості за 2018-2022 роки складав від'ємні значення, що вказує на спад фінансової стійкості, але якщо поглянути в динаміці то можна відмітити загалом тенденцію до зростання в наступному році в порівнянні з попереднім.

Для детального дослідження також проведено оцінку фінансового положення ПФ «Байпас» за етапами, тобто здійснено; аналіз майнового

положення, ліквідності та платоспроможності, аналіз оборотних та необоротних активів, аналіз ділової активності, аналіз прибутковості (рентабельності).

Аналіз дав змогу виділити основні причини кризового фінансового положення, а саме:

- негативна тенденція до скорочення прибутку в 2019-2021 роках, в періоді підприємство було збитковим;
- перевищення позикового капіталу над власним.
- чинник, що також негативно впливає це висока частка дебіторської заборгованості в загальній структурі оборотних активів організації, що в наслідку може спровокувати банкрутство.

Тому, для вирішення проблеми з фінансовою стійкістю ПФ «Байпас» треба сфокусуватись на вирішенні вище зазначених та інших другорядних проблем.

Удосконалення процесу управління фінансовою стійкістю приватного підприємства повинно здійснюватися за базою наступних етапів: встановлення головних напрямків та важливості кожного окремого елемента для надійного функціонування підприємства, вчасного діагностування поточного стану підприємства за критерієм стійкості, пошук та аналіз ключових факторів впливу, які впливають дестабілізуючими, кінцева оцінка вибраних раніше показників стійкості організації, та вибір надійних методів, завдань, цілей та принципів для того щоб підприємство накопичувало рівень своєї стійкості.

Визначено, що задля одержання продуктивного управління фінансовою стійкістю необхідним є виконання наступних важливих завдань:

- створення оптимального складу активів та пасивів;
- створення оптимального складу грошових джерел та їх потоків;
- створення та підтримання кредиспроможності та платоспроможності.

Результатами дослідження встановлено, що найоптимальнішим підходом до управління фінансовою стійкістю Приватної фірми «Байпас» є адаптивне за параметрами управління згідно результатів, з додаванням одиниць швидкого реагування та вплив зовнішніх та внутрішніх факторів дестабілізації. Що дасть

змогу організації вийти з кризового стану, а також покращити ступінь фінансової стабільності та стійкості.

Таким чином, на основі аналізу розроблено концепцію, за якої ефективне управління буде здійснюватися в повному обсязі і сприятиме зростанню загальної діяльності. Тому слід звернути увагу, на виділені основні положення стратегії управління стійкістю приватного підприємства, бо концептуальні принципи та положення спричиняють прямий вплив на виконання координаційних, оперативних та контрольних функцій управління фінансовою стійкістю організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарова А.О., Нікіфорова Л.О. Економіка підприємства. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, 2016. С. 134-140.
2. Аранчій В. І., Чумак В. Д, Бражнік Л. В. Фінанси підприємств, 2018. С. 320-353.
3. Аранчій В. І., Чумак В. Д, Бражнік Л. В. Фінанси підприємств: навч. посіб. 2-ге видання, розшир. і допов. 2018. Полтава: РВ ПДАА. 350 с.
4. Ареф'єва О.В. Городянська Д.М. Економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи з її забезпечення Актуальні проблеми економіки. С. 83–90.
5. Бандурка О. М. Фінансова діяльність підприємства, 2016. С. 230.
6. Безугла Т.В. «Економічна стійкість» та «фінансова стійкість» Молодий вчений 2014. № 3. С. 33
7. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз, 2014. С. 592.
8. Бланк І.О. Основи фінансового менеджменту ,2018. С. 239.
9. Бланк І.О. Основи фінансового менеджменту. 2015. С. 476
10. Бугай В. З. Омельченко В. М. Аналіз та оцінка фінансової стійкості підприємства Держава та регіони. 2016. С. 34–39.
11. Бурда А.І. Методичні підходи до оцінювання впливу складників тріади потенціалу на сталий розвиток підприємства Науковий вісник НЛТУ України. 2017. С. 141–153.
12. Васильців Я. Д. Качмарик, В. І. Блонська, Р. Л. .Бізнес-планування, 2017. С. 34-39.
13. Величко В. Етапи розробки бізнес-плану підприємства, 2015. С. 42-48.
14. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.08.2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
15. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.08.2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

16. Довгань Л.П. Фінанси підприємств. 2018. С. 292
17. Докієнко Л.М. Удосконалення процесу управління фінансовою стійкістю підприємств промисловості як необхідна передумова підвищення їх конкурентоздатності Вісник Національного університету водного 52 господарства та природокористування. 20016. С. 76-90.
18. Дослідження «Ідеї для мікро-бізнесу: практичні поради URL: http://vpo-study.org/wpcontent/uploads/2015/08/BusinessModels_final.compressed.pdf
19. Єлецьких С. Я. Удосконалення процесу управління фінансово стійким розвитком промислового підприємства Економіка промисловості. 2015. № 3-4. С. 74-80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econpr_2012_3-4_13
20. Журавльова О.Є. Фінансова стійкість підприємства: теорія і практика Формування ринкової економіки. 20018. С. 523.
21. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” № 996-XIV від 16.07.1999. Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
22. Зятковський І. В. Фінанси підприємств: навчальний посібник. 2015. С. 400.
23. Іванов В. Л., Малов В. А. Забезпечення організаційно-економічної стійкості промислового підприємства. Економіка. Менеджмент. Підприємство. 2016. С. 32–39.
24. Карпов В.А. Планування та аналіз підприємницьких проектів. 2014. 243-250 с.
25. Класифікація видів економічної діяльності URL: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html.
26. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент, 2015. 483 с.
27. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств; 2-е вид. К. : Знання, 2012. 274 с.
28. Костирко Л.А. Аналіз потенціалу фінансової в системі управління вартістю підприємства. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2015. № 4 (221). 122 с.

29. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування : навч. посібК. : Центр навчальної літератури, 2007. 90 с. 53
30. Лаврів Л. А. Планування діяльності організації, 2019. 320 с.
31. Ловінська І.Г. Фінансова стійкість організацій як індикатор економічного потенціалу Фінанси, облік і аудит. 2014. Вип. 1 (23). 252 с.
32. Макаревич Л.М. Управління підприємницькими ризиками, 2018. 448 с.
33. Мамонтова Н.А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення (на прикладі підприємств харчової промисловості). 2017. С. 39.
34. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. №433. URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=29
35. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. №433. URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=29
36. Мних С.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз: підручник К. : Київ. нац.торг.-екон. ун-т, 2014. 358 с.
37. Мошенський С.З. Олійник О.В. Економічний аналіз : підручник, 2-вид., доп. і пере-роб. Житомир : Рута, 2017. 704 с
38. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
39. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств: підручник. К.: ЦУЛ, 2019. 504 с.
40. Обущак Т.А. Сутність фінансового стану підприємства Актуальні проблеми економіки. 2013. № 9. С. 92.
41. Оспіщев В.І., Нагорна І.В. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств Економічна стратегія і перспективи розвитку 54

- сфери торгівлі та послуг. 2019. Вип. 2. С. 218–223ю URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2009_2_34.
- 42.Островська О.А. Фінансовий стан та фінансова стійкість підприємств: теоретичні аспекти визначення їх суті Стратегія економічного розвитку України. 2020. Вип. 4 (11). 182 с.
- 43.Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз. КНЕУ, 2016. 592 с.
- 44.Плиса В.Й. Приймак І. І. Стратегія забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в економіці України: монографія, Львів : АТБ, 2019. 142 с.
- 45.Поддєрьогін А.М., Наумова Л.Ю. Фінансова стійкість підприємств в економіці України : монографія. К. : КНЕУ, 2019. 14 с.
- 46.Попова Н.В., Белєвцова Н.М. Розробка стратегії розвитку, 2017. С. 359 – 363.
- 47.Притуляк Н. М. Ознаки фінансової стійкості – теоретична основа моделювання факторних систем. Економіка. Фінанси. Право. 2013. № 1. С. 26-31.
- 48.Салига К.С. Методичні підходи діагностування фінансового стану підприємства Держава та регіони. Економіка та підприємництво. 2013. № 3. С. 215.
- 49.Сімех Ю.А. Визначення поняття конкурентно стійкість підприємства Вісник Міжнародного слов'янського університету. Серія «Економічні науки». 2017. С. 12–16.
- 50.Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. 2018. С.554.
- 51.Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.
- 52.Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: навч. посібник. К.: Кондор. 2005. 400 с.

53. Фінанси підприємств: навч. посібник за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с. 55
54. Фінанси підприємств: Підручник, А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін., Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 5-те вид., перероб. та допов. К.: КНЕУ. 2015. 547 с.
55. Фінансовий аналіз : навч. посіб. М.Д. Білик [та ін.]. К. : КНЕУ, 2019. 323 с.
56. Фінансовий аналіз. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та самостійної роботи студентів Укл. Н.І. Синькевич., С.М. Співак. Тернопіль: ТНТУім. І. Пулюя, 2016. 136. с.
57. Фінансовий аналіз: навч. посіб./ За заг. ред. Школьник І. О К. : «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.
58. Хачатрян В.В., Усова Л.С. Фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства/ URL: <http://intkonf.org/ken-hachatryan-vv-usova-ls-faktorishcho-vplivayut-na-finansoviy-stand-pidpriemstva/>
59. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: навч. посіб. К. :ЦУЛ, 2012. 359 с.
60. Шиян Д.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: АСК., 2016. С.276.

ДОДАТКИ